

Vpl. Pyhäjärvi

Keskiviikko 20. marraskuuta 2013

Pyhäjärveläisyyden vaalija – Karjalan puolustaja

N:o 11 58. vuosikerta

Hei Karjalasta heilin minä löysin...

Nuoren polven kotiseutumatkailua Karjalaan suosittlevat ehdottomasti pyhäjärvijuuriset Viivi Pärssinen, 27, ja Lari Kaasalainen, 33.

– Kannattaa lähteä, ei voi koskaan tietää, mitä siellä tapahtuu...

Tänä kesänä näet tanssitiin Viivin ja Larin häitä; heidän rakkaustarinansa sai alkunsa Vpl. Pyhäjärvellä vuonna 2005, kun nuoret ensi kertaa tapasivat toisensa Alakylän ”Pyrintö” Nuorisoseuran satavuotisjuhlamatkalla.

– Löysin sitten vaimon Venäjältä, virnuilee Lari.

Parempi totuus on kuitenkin, että heilin Karjalasta. Tämä laulu oli nuoremparin häätanssi, ja muutaakin sukujuuriin viittaavaa oli läsnä Karjala-teemalla vietetyissä vihkiäisissä – kuten häämarssina soitettu ”Karjalan kunnailla”.

– Me olemme aina tienneet karjalaiset juuremme, ja toivottavasti saamme siirtää Karjala-henkeä eteenpäin.

SIVU 6-7

Internetistä löytyy Pyhäjärven Alakylän Pyrinnön kotisivut, joissa on kylän taloista tietoa. Larin ja Viivin sukujen kotitalot sijaitsivat aivan lähekkäin.

Arkistonjohtaja Tytti Voutilainen Mikkelin maakunta-arkistosta paneutui huolellisesti seuran saamaan lahjoisaineistoon muutamaa päivää ennen yleisötilaisuutta tekemällä ohjauskäynnillä, käyden sen läpi kansio kansiolta. Tässä aineistoa on hänelle esittelemässä arkistoasiasta vastaavasta seuran työryhmästä Kauko Hinkkanen.

Perikuntien aineistoa voi tarjota Mikkelin maakunta-arkistolle

Jos ei ole tietoa, minne voisi sijoittaa perheen ja suvun vanhaa ykistysarkistoa, sitä voi tarjota Mikkelin maakunta-arkistolle.

Mikkelin maakunta-arkisto on vanhoista arkistodo-

kumenteista hyvin kiinnostunut ja iäkkäät karjalaiset jälkeläisineen voivat tarjota sinne dokumentteja menneestä ajasta, ajasta ennen ja jälkeen sotavuosien ja Karjalan luovutuksen.

Arkistonjohtaja Tytti Voutilainen kertoi toiminnasta Vpl. Pyhäjärvi-seuran lokakuun tapaamisessa Karjalatalolla.

SIVU 8

Keräystoiminta evakkoäitien patsashankkeen hyväksi jatkuu eri puolilla maata

Karjalan Liiton käynnistämään evakkoäiti-patsashankkeeseen kerätään eri puolilla maata varoja mm. musiikkitilaisuuksia järjestämällä. Tampereen piirissä patsashanketta tukeva tapahtuma järjestettiin 20. lokakuuta.

SIVU 11

Oman sukunsa evakko-vaihteita on koonnut kirjak-

si asti 43-vuotias Johanna Kontio.

– Kirja on kunnianosoitus mummoille ja papaleni, Anna ja Heikki Nuortamalle.

Anna oli syntyisin Sakkolasta ja meni naimisiin Pyhäjärven Rahkajärvellä. Talvisodan alkaessa Heikki joutui rintamalle, Anna työskenteli lottana.

Jatkosodan aikana Anna

oli jo kahden lapsen äiti, joka johdatti perheen takaisin kotiin Karjalaan. Kun toinen evakkoonlähtö tuli eteen 1944, Anna lähti raskaalle taipaleelle kahden pikkytön ja vatsassaan kasvaneen vauvan kanssa.

Lisää tämän evakkoäidin ja -perheen tarinaa on luetavissa

SIVUT 10-11

Nuortaman perhettä kotona Pyhäjärven Rahkajärvellä 1943.

20. marraskuuta 2013

Suurperheen paluu?

Vanhan karjalaisen elämänmuodon erikoisuus oli suurperhe, jollaista läntisessä Suomessa ei tunnettu. Siihen kuuluivat isovanhempien lisäksi lapset ja avioituneiden poikien puoliset lapsineen. Vielä 1800-luvun alkupuolella Vpl. Pyhäjärvelläkin oli lukuisia suurperheitä, joista suurimpiin kuului yli puoli sataa perheenjäsentä. Karjalaisten suurperheiden erikoisuus oli myös, että isäntä pysyi talossaan isäntänä kuolemaansa saakka, eikä joutunut sitä ennen "syytingille", niin kuin Länsi-Suomessa oli tapana.

Suurperheiden arkielämästä on syntynyt monia sananlaskuja, jotka kuvaavat eri perheenjäsenten asemaa siinä. Niiden pohjalta voi hyvin kuvitella, että yhteiselämä ei aina ollut ihan mutkatonta. Varsinkaan suurperheisiin naitujen miniöiden asema ei aina ollut aivan helppo. Suurperheessä oli kuitenkin välttämätöntä osata tulla toimeen hyvinkin erilaisten perheenjäsenten kanssa. Sitäkautta voitiin oppia monia hyödyllisiä sosiaalisia taitoja.

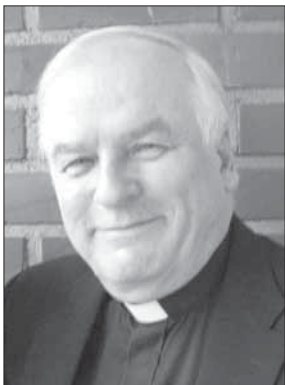
Suurperhe on tänään mennyttä historiaa. Siihen ei tietenkään sellaisenaan ole paluuta. Nykysuomalaiset asuvat suureksi osaksi yhden tai kahden hengen talouksissa. Jo neljäkin lasta samassa perheessä alkaa olla harvinaisuus. Nykyisessä elämänmuodossamme on kuitenkin tapahtunut muutoksia, jotka mahdollistavat entisaikojen suurperheiden tärkeiden sosiaalisten suhteiden paluun.

Suomalaisten elinikäodote on viime vuosikymmenten aikana noussut merkittävästi, ja tämä kehitys näyttää jatkuvan. Tänään syntyvien suomalaisten joukossa on entistä enemmän niitä, jotka elävät satavuotiaiksi, ja vielä enemmän niitä, jotka näkevät lastenlastensa lisäksi seuraavienkin sukupolvien syntymän.

Yhä useammat eläkkeellä olevat isovanhemmat viettävät aktiivista ja toimeliasta elämää. Vastikään ilmestyneistä selvityksistä on käynyt ilmi, että kasvava joukko isovanhempia osallistuu säännöllisesti lastensa ja lastenlastensa arkiseen elämään. Heidän työpanostaan voi olla vaikea määritellä rahassa – eikä se ehkä ole tarpeenkaan – mutta selvää on, että siitä muodostuu kansantaloudellisestikin merkittävä summa.

Suurperheissä vallinnut luonteva yhteys isovanhempiin on siis palaamassa, vaikkakin toisenlaisessa muodossa. Se avaa monipuolisia mahdollisuuksia myönteisiin suhteisiin yhden sukupolven yli. Meille karjalaisille se tarjoaa tilaisuuden välittää lastenlapsillemme oman kulttuuriperintömme parhaita puolia. Myös isovanhemmat voivat lastenlapsiltaan oppia sellaista uutta, joka tuottaa heillekin iloa.

JUHANI FORSBERG
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen
varapuheenjohtaja

Karjalaisten säätiöiden seminaarissa pohdittiin hautausmaiden suojelua

Karjalan Liiton vuosittainen seminaari pidettiin tänä vuonna 25.10. Helsingissä Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varman tiloissa Helsingissä.

Tilaisuuden avasi Martti Talja Karjalan Liiton säätiötoimikunnasta ja antoi sitten puheenvuoron Varman varatoimitusjohtajalle Risto Murrolle. Saimme tietää, että Varma on maksanut eläkkeitä viime vuonna 3,3 miljardia euroa 333700 henkilölle. Selvityksestä välittyi kuva suuresta, vakavaraisesta työeläkeyhtiöstä.

Karjalan Liiton ajankohtaiset kuulumiset toi toiminnanjohtaja Satu Hallenberg. Heimotalon peruskorjaus on investointi, joka vaatii ponnisteluja, jotta talo voitaisiin "pittää omis käsis".

Satu kertoi myös mm. Karjalan Liiton jäseneduisista ja talkoilla hoidettavasta kirjastosta, sekä taidekokonaisuudesta, joka vaatii restaurointia. Huhtikuussa on Heimotalon 40-vuotisjuhla, josta tarkempaa tietoa tulee aikanaan.

Toivottavaa on, että viime kesän Porin onnistuneiden juhlien innostamana Karjalaiset Kesäjuhlat Lappeenrannassa saa taas väkeä runsaasti liikkeelle. Liitto vastaa juhlien järjestelystä.

Sakkola-Säätiön hallituksen puheenjohtaja Antti Hynnä luovutti Sakkolasta kertovan kirjasarjan Satu Hallenbergille toimitettavaksi Karjalan Liiton kirjastoon.

Kahvitauon jälkeen kuultiin toiminnasta Kurkijoki-Säätiössä ja kuultiin myös Kirvu-Säätiön sääntöjen muutoksesta, joihin on lisätty mm. rajantakainen toiminta.

Nimettiin säätiöiden ehdokkaat uudelle kaudelle Karjalan Liiton liittokokoukseen ja -valtuustoon. Ehdokkaat ovat varsinaisiksi Timo Rouhianen Kurkijoki-Säätiöstä ja Veli-Pekka Sevón Teri-säätiöstä. Varaedustajaehdokkaiksi nimettiin Irma Sinerkari Jaakkima-Säätiöstä ja Mervi Äikäs Sakkola-Säätiöstä.

Ajankohtaista tietoa luovutetun Karjalan hautausmaista kertoi juuriltaan muolaalainen yliarkkitehti Raija Seppänen. Sotilas-/sankarihautausmaita on n. 60, jotka on rauhoitettu. Muita ns. siviilihautausmaita Karjalassa on n. 300. Karjalan Liitto on julkaisut suomen ja venäjän kielellä vuonna 2011 hautausmaita koskevan Toimenpideohjelma – Vanhat hautausmaat Karjalan tasavallassa ja Leningradin oblastissa -vihkosen.

Seminaarissa oli esittelyvuorossa Kurkijoen pitäjä.

Sakkola-Säätiön vastavalmistuneen kylä/koulu-piiri-kirjasarjan luovutti Karjalan Liitolle Antti Hynnä, vastaanottajana Satu Hallenberg.

Tilaisuuden päätteeksi nautittiin vielä Varman tarjoamat kahvit ilta-aurion valaistessa Salmisaaren maisemat Ruoholahdessa.

PIRJO KIIALA
Seminaarilainen
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöstä

Pyhäjärvi-juhlien jälkilöylyt heitettiin iloisella mielellä Hämeenkyrössä

Kesän 2013 Pyhäjärvi-juhlien järjestäjät viettivät juhlien loppukaronkkaa ja jälkilöylyjä syyskuussa Kauhtuan saunalla Hämeenkyrössä. – Kiitimme säätiön puolesta hyvistä juhlista. Iloinen mieli jäi kaikille, kuten kuvastakin voi todeta, tuumaa kuvan ottanut säätiön hallituksen puheenjohtaja Yrjö S. Kaasalainen.

Pyhäjärveläiset sankarivainajat

Lokakuun lehtemme numerossa tiedusteltiin Pyhäjärven sankarihauta-alueen karttaluettelon oikeellisuutta. Kysymykseensä aihetta oli Ensio Näriäinen saanut vuoden 1992 syyskuun lehdessä olleesta ja nyt uudelleen julkaistusta uutisesta, jossa kerrottiin Mikkelin maakunta-arkistosta löydetystä Pyhäjärven sankarihautausmaan kartasta.

Kyseinen hautakartta on kovasti puutteellinen eikä siitä juurikaan ollut apua lopullisessa nimiluettelon aikaansaamisessa. Entisenä säätiömme asiamiehenä katsoin aiheelliseksi paneutua asiaan hieman perusteellisemmin.

1990-luvun alussa käynnistettiin Karjalan Liiton aloitteesta suurhanke, jonka tarkoituksena oli koota Lappeenrantaan pystytettävän uuden "Äiti Karjala" muistomerkin yhteyteen muistopaasi, johon tulisi nimet pitäjittäin kaikista luovutetun alueen puolelle haudatuista suomalaisista sankarivainajista. Everstiluutnantti Toivo Lehmusvirta saatiin hankkeen ve-

täjäksi ja toimikunnan jäseneksi tuli myös rovasti Kaarle Viika. Toimikunta antoi varsin selkeät ohjeet siitä, mistä vainajista oli nyt kysymys.

Ensisijaisesti nimet muistomerkkiin tuli saada kun-kin luovutetun alueen omaan sankarihautaan ha-
datuista vainajista. Tämän lisäksi jonkin muunkin ra-
jan taakse jääneen pitäjän
sankarihautaan haudatut tuli
huomioida mukaan.

Sen sijaan vainajaa, joka
oli haudattu tai kentälle jää-
neenä siunattu nykyisen Suo-
men puolelle, ei hyväksytty.

Kaikki muutkin mahdol-
liset tulkintaerimielisyydet
oli tarkoilla ohjeilla suljettu
pois.

Pitäjässätiömme hallituk-
sen varapuheenjohtaja
Kaarle Viika sai tehtäväk-
seen kartoittaa pyhäjärve-
läiset sankarivainajat. Teh-
tävä ei ollut helppo.

Ei ollut käytettävissä tänä
päivänä jokaisen saatavilla
olevaa arkistoluetteloa. His-
toriankirjassa oli luettelo,
mutta sekin oli hieman epä-
täydellinen. Vuoden 1992
elokuun numerossa Viika

julkaisi siihenastisen työnsä
tulokset toivoen lehden lu-
kijoilta ja ennen kaikkea
omaisilta lisätietoja monis-
takin vainajista. Tässä luet-
telossa oli vielä 116 nimeä.

Seuraavassa eli syyskuun
lehdessä oli tieto Mikkelis-
tä löytyneestä sankarihau-
ta-alueen kartasta, mutta
kuten jo edellä on todettu,
sekin oli varsin puutteelli-
nen.

Vähitellen luettelo alkoi
hahmottua lopulliseksi ja
niinpä Lappeenrannan
muistomerkkiin saatiin 110
nimeä. Näiden joukossa oli
myös Näriäisen naapurin-
poika Ensio Lemmetty,
joka oli siis syntynyt Vpl.
Pyhäjärvellä, mutta jonka
kotipaikka ja asuinpaikka
kuolinhetkellä oli Ruoko-
lahti, ja hänet oli siis hau-
dattu Pyhäjärven sankari-
hautaan eli hänen nimensä
toki kuului muistomerkkiin.

Kun nyt tiedämme, että
Pyhäjärven sankarihautaan
on haudattu 102 pyhäjär-
veläistä vainajaa, luetteloon
tuli siis muutama nimi niis-
tä, jotka oli haudattu jo-
honkin muuante luovute-
lulle alueelle. Lisäksi kaksi

pyhäjärveläistä oli hauda-
tu ulkomaille ja yksi sota-
vankipaikkakunnalle.

Paljastustilaisuuden jäl-
keen löydettiin vielä yksi
nimi eli Aino Sirkkiä, joka
oli työvelvollisena kuollut
Viipurissa ja hänet oli hau-
dattu myös Pyhäjärvellä.
Ainon nimi onkin merkitty
muistopaateen viimeiseksi
ja lopullinen vainajien luku-
määrä Pyhäjärven osalta oli
111 nimeä.

Jokaisen nimen kaiverta-
minen maksoi 300 mark-
kaa ja omaisilta saatiin suu-
rin osa tarvittavista varois-
ta. Säätiö kustansi puuttu-
van summan.

**Muistomerkki
Pyhäjärven
sankarihauta-alueelle**

Monien luovutetun alueen
pitäjien tavoin myös silloi-
nen Pyhän-Säätiö ryhtyi val-
mistelemaan muistomerk-
kiä hautausmaalle.

Asia etenikin varsin riva-
kasti ja niinpä suunnittele-
ma muistomerkki valmis-
tettiin Kaarlahauden kiviveis-
tämöllä ja paljastusjuhlaa
vietettiin 11.06.1994.

Esillä oli ollut myös lä-
hinnä omaisten taholta tul-
lut toivomus siitä, että vai-
najien todelliset hautapaikat
saataisiin merkityiksi.

Tästä jouduttiin kuitenkin
luopumaan, koska kartta-
merkinnät olivat puutteelli-
sia. Omaiset voivat näin
ollen vain arvailla, missä
kohdin suunnilleen rakas
vainaja sijaitsi.

Myöhemmin eli 2000
vuoden alkupuolella pää-
tettiin kuitenkin toteuttaa
muistomerkin yhteyteen ni-
miluettelo sankarihauta-
alueella olevista vainajista. Py-
häjärveläisten vainajien lu-
kumäärä oli siis tuo 102.

Lisäksi alueelle on hau-
dattu kolme Metsäpirtistä
olevaa vainajaa ja he saivat
myös nimensä laattaan.

Alueelle on lisäksi hau-
dattu myös 26 silloista
saksalaista aseveljeä. Sikä-
läiset tahot eivät vastanneet
yhteydenottoomme ja niin-
pä heidän nimensä jäi laa-
tasta pois.

Nyt oli jo arkistolaitok-
senkin tiedot olemassa ja
11.10.2001 päivättyssä tie-
dotteessa arkistolaitos il-
moitti muutaman viime
vuoden aikana saadun tie-
dot noin 94 000 viime
sotien sankarivainajasta. Tie-
tojen tultua julkiseksi kor-
jauksia saatiin omaisilta yli
2000 vainajan osalta.

Kaarle Viika ehti näin
vielä tarkistamaan Pyhäjär-
vellä haudattujen tiedot.
Viikan tapaturmaisen kuo-
leman johdosta hallintoneu-
voston puheenjohtaja An-
tero Pärssisen johdolla
Keikyän Kiviveistämössä
saatiin laatta valmistettua ja
laatan paljastustilaisuus pi-
dettiin 5.7.2003.

Kuten edellä on todettu,
tänä päivänä voimme hy-
vinkin tarkkaan tutkia san-
karivainajien henkilötietoja
arkistolaitoksen sivuilta.

Vpl. Pyhäjärven osalta voi-
daan lyhyesti todeta Pyhä-
järvellä syntyneistä vainaji-
en 1939-1945 sodissa ar-
kistolaitoksen luettelon
mukaan olleen kaikkiaan
202.

Pyhäjärvi oli merkitty 82
vainajalla asuinpaikaksi ja
kotikuntana Pyhäjärvi oli
164 vainajalla ja sankari-
hautausmaalla on siis 106
suomalaista vainajaa.

Todettakoon vielä, että
vaikka Pyhäjärvi ei ollut-
kaan kummassakaan viime
sodassa varsinaista taistelu-
aluetta, Pyhäjärvellä kuoli
sotien aikana 33 sankari-
vainajaa, useimmat heistä
jatkosodan valtaustaisteluis-
sa. Pyhäjärveläisiä sankari-
vainajia on arkistolaitoksen
tiedoston mukaan hauda-
tu 42 eri sankarihauta-
alueelle.

Arkistolaitoksen tietojen
perusteella voidaan jokai-
sesta sankarivainajasta saa-
da hyvinkin yksityiskohtai-
set tiedot. Kaarle Viikan
laatumasta luettelosta selvi-
ää pyhäjärveläisen sankari-
vainajan syntymä- ja kuo-
linajan lisäksi entinen koti-
kylä. Tämä luettelo julkais-
tiin aikanaan vuoden 2003
lehdessä, mutta saattaa olla
paikallaan jossain vaiheessa
julkaista uudelleen. Pyhä-
järven sankarihauta-alueen
muistomerkin ja siihen
myöhemmin kiinnitetyn ni-
milaatan kustansi säätiö
opetusministeriön avustuk-
sella.

REINO ÄIKIÄ

PRO PATRIA			
HALONEN JUHO	24.7.1941	MATIKAINEN EEMIL	7.8.1941
HANKKILA ARVID	21.9.1941	MATIKAINEN LEO	19.5.1943
HANSKI PAULI	12.8.1941	MURTOE JORMA	21.2.1940
HEIKKONEN EINO	23.4.1942	MUSAKKA ANTTI	12.7.1941
HENTTONEN SULO	4.2.1940	MUSAKKA EELIS	20.7.1941
HERRA EEMIL	11.8.1942	MUSAKKA JAAKKO	1.9.1942
HETANEN JOHANNES	17.8.1941	MUSTONEN SEVERI	18.8.1941
HETANEN YRJÖ	24.8.1941	MUSTONEN TOIVO	3.11.1941
HIIRI HEIKKI	18.4.1942	NASKALI YRJÖ	28.7.1943
HIIRI ILMARI	27.9.1942	NIUKKANEN JAAKKO	13.1.1942
HOPIA JONNE	24.3.1942	PAAJANEN HANNES	6.9.1941
HOPIA JUUSO	8.5.1944	PAPUNEN HUGO	7.8.1941
HOPIA VILHO	5.9.1941	PAPUNEN UUNO	8.8.1941
HUPPUNEN GUNNAR	26.8.1941	PELKONEN LEO	2.5.1942
HUPPUNEN JUHO	22.2.1942	PIITULAINEN EINARI	13.4.1944
HYNNINEN TOIVO	2.3.1940	PULAKKA VILJO	1.8.1941
HÄMÄLÄINEN ARVO	27.12.1939	PUPUTTI PENTTI	29.11.1941
HÄNNIKÄINEN ALVAR	5.11.1941	PÄIVÄLÄINEN REINO	16.6.1944
IHALAINEN ARMAS	21.7.1941	PÄRSSINEN AUGUST	27.2.1943
IJÄS AARNE	12.7.1941	PÄRSSINEN UUNO	14.8.1941
IJÄS ARVI	22.2.1940	PÄRSSINEN YRJÖ	24.2.1940
INKINEN YRJÖ	14.8.1941	RAINERANTA ARMAS	22.7.1941
JALO KAUKO	22.5.1942	RAMPA ALEKSANTERI	26.11.1941
KAASALAINEN AARNE	30.9.1941	RAMPA EERO	15.8.1941
KAASALAINEN ANTTI	8.9.1941	RAMPA KALERVO	2.9.1941
KAASALAINEN ERKKI	16.10.1941	RUOTSALAINEN TAUNO	2.5.1943
KAASALAINEN HENRIK	26.8.1941	SEPPÄNEN LAURI	24.8.1941
KAASALAINEN YRJÖ	9.9.1941	SILVENTOINEN MATTI	8.8.1941
KAIKKONEN TUOMAS	26.12.1941	SIRKÄ KAUKO	28.11.1941
KARVINEN TUURE	7.7.1942	SIRKÄ AINO	27.7.1942
KIURU JOHANNES	31.7.1941	SOIKKELI EINO	24.5.1944
KOIRANEN AARNE	1.11.1941	TIKKA MAURI	31.8.1943
KOKKONEN OIVA	13.8.1941	TIKKA VILHO	24.12.1941
KOMONEN AARNE	16.2.1940	TOIVIAINEN TUOMAS	21.2.1940
KOMULAINEN KALLE	4.2.1940	TOIVONEN OSKARI	2.2.1940
KUISMA TEUVO	30.12.1939	TOKKARI VEIKKO	4.8.1941
KUKKO ARVO	10.7.1941	TOMPERI ANTTI	6.8.1941
KUKKO HEIKKI	4.9.1941	TOMPERI JOHANNES	16.7.1941
KUKKO TOIVO	31.12.1939	TURUNEN ERKKI	29.9.1941
KUKKO TUOMAS	5.10.1941	TYNI TAUNO	24.8.1941
KUPARINEN EINO	13.7.1941	UUSITALO URHO	21.9.1943
KYYKKÄ EINO	17.8.1941	VIITALA EELI	12.3.1940
KÄHÖNEN ANTTI	29.4.1943	WIKSTRÖM YRJÖ	25.7.1943
KÄHÖNEN MATTI	8.8.1941	VIROLAINEN JOHANNES	5.4.1944
KÄYHKÖ MARTTI	18.4.1942	VÄKIPARTA HEINO	30.9.1943
LAMBERG TOIVO	19.8.1941	ÄIJÖ ANTTI	9.7.1943
LAMPINEN VEIKKO	22.4.1942	ÄIJÖ JOHANNES	24.9.1941
LAPPALAINEN ARMAS	19.2.1940	ÄIKIÄ TOIVO	18.9.1941
LAPPALAINEN HEIKKI	15.8.1941	ÄIKIÄ HEIMO	10.5.1944
LAULAJAINEN ARVID	21.8.1943		
LEMMETTY ENSIO	30.4.1942	HILTUNEN ALBERT	6.12.1939
LOPONEN JOHANNES	22.3.1944	KATAJAMÄKI VALIO	7.12.1939
MAARANEN EERO	1.2.1940	LAURILA JOHANNES	6.12.1939

Perhekuva Pyhäjärveltä

Oheinen herkkä perhekuva on otettu opettajapariskunta Matti ja Rosa Toiviaisen perheestä Pyhäjärvellä. Toiviainen oli Salitsanrannan koulun opettajana vv. 1904-1922. Sittenmin he muuttivat ilmeisesti lasten koulunkäyntiä ajatellen Terijoelle.

Perheen neljästä pojasta peräti kolme menehtyi viime sodissa. Heidän kenenkään nimeä ei löydy sen enempää Lappeenrannan kuin Pyhäjärvenkään sankarimuistomerkkien nimien joukosta. Veljeksistä vanhin Samuli Toiviainen oli syntynyt 8.9.1909 ja kuollut 19.6.1944 ja hänet on haudattu Poriin. Luutnantti Erkki Toiviainen s. 1.4.1912 ja kuoli 11.2.1940 ja hänen on haudattu Heinolan sankarihautaan, samoin kuin vänrikki-veljensä Ilmari, joka oli syntynyt 18.11.1920 ja kuollut 20.7.1944. Oheinen valokuva on Salitsanrannan koulupiirin kirjasta ja edesmenneen Ilmari Kuisman arkistoista. Arkistolaitoksen tilastosta Pyhäjärvellä VI. syntyneet kaikki kolme sankarivainajaa mainitaan.

REINO ÄIKIÄ

Rakas Äitimme, Mummomme ja Isomummomme

Lilja Lahja JUHOLA

o.s. Hiiri

s. 29.10.1923 Vpl. Pyhäjärvi
k. 08.11.2013 Ikaalinen

*Ken lapsena Laatokan laineilla souti
ja ulapan riemuja rintaansa joi,
hän ainaaan kaihoten kaipaapi sinne,
missä laineiden laulelot sielussa soi.*

Ilmari Tuohino

Kiitos hyvydestäsi
**Leena
Vuokko**
lastenlapset ja lastenlasten lapset

Rakas puolisoni, äitimme ja isomummomme

Eila Kaarina Ahonen

s. 19.8.1924 Pyhäjärvi Vpl
k. 1.11.2013 Muurame

Syvästi kaivaten
**Jaakko
Pekka ja Eeva
Pasi, Mia, Matilda, Melina
Raija, Erkki
Miia, Mika, Nooa, Peetu
Moona, Risto
Jarmo, Tuula
Markko, Jonna, Julius
Joni
Airi sisko
Sukulaiset ja ystävät**

*Aamun tullen sydän sammui.
Loppui vaivat maalliset.
Kauniit muistot meille jäivät.
Suru suuri sanaton.*

Rakkaamme siunattiin 16.11.2013. Sydämallinen kiitos
Muuramen terveyskeskuksen vuodeosaston
henkilökunnalle rakkaamme hyvästä hoidosta.

Muistokirjoituksia

Aimo Haapasaaren muistolle

Aimo syntyi 11.8.1923 Vpl Pyhäjärvellä Ylläppään kylässä Haapasaaren Toivon ja Anna-Liisa o.s Ukosen esikoisena. Sisarusia syntyi Aimolle yhteensä kahdeksan kappaletta ja nuorin syntyi 1937 muutama kuukausi isän kuoleman jälkeen.

Aimolle jäi iso vastuu 14-vuotiaana perheen vanhimpana ”miehenä”. Perhe joutui jättämään kotinsa talvisodan sytyttyä ja siirtymään Alajärvelle Myllymäen taloon sodan ajaksi.

Jatkosodan alettua perhe pääsi palaamaan Pyhäjärvelle ja Aimo kutsuttiin sotaväkeen. Hän palveli pioneeripataljoona 36:n jääkärirykossa ja haavoittui Vian kannaksella saaden kranaatinsirpaleita alaraajoihinsa. Parannuttuaan Aimo joutui vielä sodan lopussa miinanraivaukseen Lappiin.

Sodan loputtua 1944 perhe joutui taas jättämään rakkaat kotiseudut Karjalassa ja sijoitettiin Korpilahdelle ja sieltä talvella -45 Luvial-

le, jossa Aimo tapasi tulevan vaimonsa Hely Salmisen. Häitä tanssittiin Luvian Tasalassa 2.2.1946. Perhe muutti Laviaan 1947 talvella, koska Lavia oli valittu pyhäjärveläisten asuin-kunnaksi. Aimon perheeseen kuului tällöin jo vaimon lisäksi pieni Erkki-poika. Laviassa perheen kotina toimi aluksi Härkäsalmen pirtti, kunnes omat rakennukset valmistuivat. Perheeseen syntyi vielä kolme lasta lisää: Matti, Olli ja Eija. Aimo ja Hely hoitivat perheen tilaa ja karjaa. Aimo oli myös innokas metsästäjä ja kävi ahkerasti sotainvalidien kokoontumisissa paikkakunnallaan. Hän oli myös mukana Lavian karjalaisten toiminnassa. Useammalle kotiseuturatsellekin Aimo osallistui innokkaasti aikanaan.

Aimo ja Hely luopuivat maanviljelystoiminnasta ja muuttivat Lavian kirkonkylään, jossa Aimo asui vielä monta vuotta vaimonsa kuolemankin jälkeen. Vi-

Rakkaamme

Aimo Heino Ensio HAAPASAARI

s. 11.8.1923 Vpl. Pyhäjärvi
k. 28.9.2013 Pori

*Kun pitkän elämän elää saa,
voi tynnosti uneen nukahtaa.
Kaikki on valmista, avoin on tie,
Isä taivaan omansa perille vie.*

Kiittäen ja kaivaten

**lapset perheineen
lastenlapset perheineen
sisaret perheineen
sekä sisarusvainajien lapset perheineen
muut sukulaiset ja ystävät**

Siunattu läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.
Kiitämme Sotainvalidien Sairaskodin henkilökuntaa
Isämme hyvästä hoidosta.

Rakas puoliso, äiti ja mummu

Aira Anneli PRUUKI

o.s. Itäsalo

s. 6.6.1936 Vpl. Pyhäjärvi
k. 26.10.2013 Kokemäki

Rakkaudella ikävöiden
**Aarne
Sirpa perheineen
Hannu perheineen
muut sukulaiset ja ystävät**

*Me tiesimme voimiesi vähenevän,
tiesimme lähtösi lähenevän.
Muistosi kaunis vie eteenpäin meitä
vaik’ sydän, silmät on täynnä kyyneleitä.
Olet ansainnut unen rauhaisan
ja kiitokset kaikkein kauneimmat.*

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta suuressa surussamme.
Kiitos myös Hoivakoti Iltatuulen henkilökunnalle ja
Kokemäen terveyskeskuksen henkilökunnalle
rakkaamme hyvästä hoidosta.

Aimo Haapasaari keskustelelee siskonsa Hellän ja miniänsä Tertun kanssa.

meiset vuotensa Aimo vietti Porissa Sotainvalidien sairaskodissa ja ehti täyttää siellä tänä kesänä 90 vuotta. Saimme vielä yhdessä viettää Aimon ja hänen läheistensä kanssa syntymäpäiväjuhlia ja käydä tapaa-massa häntä usein sairaskodissa Aimon nuoremman siskon Hellän kanssa.

Aimo kuoli sairaskodissa syyskuun lopussa ja laskettiin 19.10.2013 haudan lepoon Laviassa.

Kiitollisuudella muistaen Aimo-enoa

SIRPA KATILA
MARJA-LEENA
TUOMISAARI

Kirkonsanoma

Koti-ikävää

”Elämän näen pientareelle piirtyvän;
Herra antoi, Herra otti, kiitos Herran!
Lopulla matkaa ikäväni ymmärrän:
ihmisen on määrä kotiin päästä kerran.
Vaikka vaellus on vaivaista, minä vielä jaksan toivoa:
Olen kahden maan kansalainen.”

Näin runoilee Kaija Pispä puolisonsa Jaakko Löytyn säveltämässä laulussa ”Kahden maan kansalainen.” Minua puhuttelevat erityisesti sanat ”Lopulla matkaa ikäväni ymmärrän: ihmisen on määrä kotiin päästä kerran”.

”Koti” tuntuu olevan hyvin rikassisältöinen käsite. Pyhäjärveläisten vanhempien lapsena kuulin tavan takaa sanat ”siel’ koton’ ”, vaikka oltiin kotona Huittisten uudessa kodissa. Tämä sanontatapa vakiintui siirtolaisten käyttöön loppuiksi. Kaikki tiesivät, mistä silloin puhuttiin. Tämä ilmaisu opetti, että ”kotiin” sisältyy enemmän kuin vain paikka, jossa asutaan.

Viime kesänä sain sisareni kanssa käydä jälleen ”siel’ koton” Pyhäjärvellä Salitsanrannalla äidin kotona, Heikkosen Marin ja Matin kotimökissä. Jännittyneinä odotimme, vieläkö tapaisimme siellä asuneen iäkkään Taishian. Häntä ei näkynyt. Yllätykseksemme portin tuli avamaan kuitenkin tuttu henkilö, kunnan kulttuurisihteeri Jekaterina. Olin tutustunut häneen ollessani mukana Pyhäjärvi-säätiön hallinnossa. Hän oli käynyt luonani Vammalassakin. Vaihtaessamme kuulumisia rantalaiturilla Antti Musakan tulkkaamana pihaan ilmestyi nuori perhe. Taishian tyttärentyttä tyttärineen oli tullut mummolaansa. He puhuivat suomea, koska olivat asuneet Helsingissä jo kymmenen vuotta. Tyttärentyttä kertoi Taishia-mummon kuolleen edellisenä keväänä Käkisalmen sairaalassa sydänvaivoihin. Rauha hänen sielulleen.

Nyt eläkkeellä oleva kulttuurisihteeri Jekaterina asustaa heidän mummolassaan ja meidän mummolassamme! Se oli ihmeellinen kohtaaminen. Matkan tähtihetki suoraan.

Kun Jeesus puhuu tuonpuoleisuudesta, hän puhuu ”kodista”. Se on ihmiselle läheinen sana. Kaikki eivät voi ikävöiden kaivata maallista kotiaan, mutta jokin ihannekuva kodista lienee jokaisen sisimmässä. ”Koti on paikka, jossa sinut hyväksytään omana itsenäsi”, joku on sanonut.

Jos ja kun minä tunnen koti-ikävää, se ei ole minkään tietyn asuinpaikan ikävöimistä. Minun koti-ikävässäni on turvallisen perheyhteyden kaipausta lapsuudesta. Kun ajattelemme taivaan kotia, se saattaa tuntua suurelta tuntemattomalta. Toivon, että se sisältää jotain sellaista mieluista yllätystä, mitä koimme viime kesänä ”siel’ koton’ ”. Joku tuttu avaa portin ja toivottaa tervetulleeksi. Tapaamme ystäviä, jotka puhuvat kotikielemme. Olemme saapuneet perille kotirantaan. Kotiin!

”Siellä ystävät taas tavataan / meitä ennen jo tien kulkeneet. / Voitonvirsi soi valtoimenaan, / pyyhki Herramme pois kyyneleet. / Taivaaseen, taivaaseen, / me riennämme nyt taivaaseen: Jeesukseen uskoen taivaaseen, me riennämme nyt taivaaseen” (SK 487:2).

MIRJA TENKANEN

Pyhäjärvi-lehti julkaisee

joka numerossa tietoa
perhetapahtumista, kuten merkkipäivistä,
edesmenneistä ja valmistuneista.

Muistathan kuitenkin aina kysyä
asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun.

Lumiko pysyvää?

Muistan lapsena nähneeni lunta,
meni tovi, toinenkin.
Lienenkö nähnyt unta,
kun hereille havahduin.
Ei ollut lunta, oli kesä.
Nyt, vuosikymmenten perään
näen taas lunta pitkästä aikaa.
Eikö se ollutkaan pysyvää
vai oliko tuo kaikki luonnon taikaa.
Mikä siis on pysyvää,
kun välillä tulee
ja sitten taas häviää?
Ei pysyvää taida ollakaan.
Harhaa vain, kuvitelmaa.
Luonto pitää meitä pilkkanaan.

HANNU MUSAKKA
Kaavi

Hengellinen tilaisuus Huittisissa Pyhäinpäivän ja karjalaisuuden hengessä

Huittisten Karjalaseura, Vammalan Karjalaseura ja Äetsän Karjalaseura järjestävät vuorovuosin yhteisen hengellisen tilaisuuden perinteisesti Pyhäinpäivän jälkeisenä sunnuntaina. Tänä vuonna järjestelyvuorossa oli Huittisten Karjalaseura, tapahtumapaikkana oli Huittisten seurakuntakeskus. Tapahtuma on jo usean vuoden ajan ollut myös Karjalaseurojen Satakunnan piirin hengellinen tilaisuus.

Pyhäinpäivän seutu on luonnollinen ajankohta tälle tilaisuudelle, sillä pyhäpäivän viettoon liittyy menneiden sukupolvien muisteleminen. Karjalaisille menneiden sukupolvien muisteleminen on erityisesti tunteisiin vetoava asia, sillä sukupolvien ketjussa suurin osa menneiden sukupolvien edustajista on saanut viimeisen leposijansa nykyisen Venäjän rajan takaisen Karjalan kirkkomaissa. Muistelukäynnit ja kynttilöiden sytyttäminen Karjalaan jääneiden lähiomaisten haudoille ei tavanomaisesti ole mahdollista. Muiston vaalimista varten on seurakuntien hautausmailla lähes jokaisessa kunnassa Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkki.

Ennen varsinaisen tilaisuuden alkua Huittisten Karjalaseura tarjosi osanottajille kahvit karjalanpiirakoiden ja monen muun tarjottavan kanssa. Kahvin jälkeen siirryttiin päivän ohjelmalliseen osuuteen, jonka aloitti järjestävän seuran puheenjohtaja Heikki Kiiski toivottamalla osanottajat tervetulleiksi. Hänen jälkeensä puheenvuoro siirtyi Huittisten Vampulan kappeliseurakunnan kappalaiselle Anneli Saleniukselle, joka esitti seurakunnan tervehdyksen. Hän totesi sunnuntain tekstin aiheena olleen kahden maan kansalaisuus. Kristityn oikea isänmaa on tai vaassa, mutta hän on samalla maallisen yhteiskunnan jäsen. Ajatus kahden maan kansalaisuudesta sopii myös karjalaisuuteen, vaikkakin eri merkityksessä. Karjalaisille menetetty Karjala on edelleen se toinen kotimaa. Kodin ja kotiseudun menettämisen kipu ja kaipuu kotiseudulle ovat jatkuvasti läsnä, mutta siitä huolimatta on eletävä tätä päivää nykyisessä yhteiskunnassa, vaikka koettu, itsestä riippumaton kohtalo koetaan epäoikeudenmukaisuutena. Kristityn ominaisuuksiin kuuluu kyky antaa anteeksi, vaikka hän on saanut osakseen epäoikeudenmukaisista kohtelusta.

Juutalaisten vuosisatainen vaino ja sen aiheuttama hajaantumisen ympäri maailman on sisältänyt vääryyden ohella siunauksen. Juutalaisuus on levinnyt ympäri maailman. Karjalaisen heimon kohtalossa on yhä

täläisyyttä juutalaisten kohtaloon. Karjalaiset ovat rikkastuttaneet suomalaista yhteiskuntaa ja ovat toimeliaisuudellaan olleet rakentamassa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa.

Karjalan Liiton vuositseman mukaisesti hengelliseen tilaisuuteen kuului paljon musiikkia. Anneli Salenius lopetti tervehdyssanansa yksinlauluun, minkä jälkeen Miia Paasikivi esitti aina liikuttavan laulun "Laps' olen köyhän kauniin Karjalan" sekä Schubertin Ave Marian. Häntä säesti pianolla Petri Kiiski. Ohjelman lomassa laulettiin tutujen kansanlaulujen säveliin sanoitettuja hengellisiä lauluja Lasten Keskukseen julkaisusta "Kansanlaulukirkko". Säestäjänä toimi edelleen Petri Kiiski.

Karjalaseurojen Satakunnan piirin tervehdyksessä piirin sihteeri kiitti järjestävää seuraa sekä koko sen kanssa yhteistyössä toimivia seuroja tärkeän perinteen ylläpitämisestä ja aktiivisesta osallistumisesta piirin toimintaan. Samalla hän kiitti seurakolmikkoa myös piirin vastuulla olleiden Karjalaisten kesäjuhlien 2013 hyväksi tehdystä työstä. Kesäjuhlat onnistuivat sekä toiminnallisesti että taloudellisesti hyvin. Niin Karjalan Liiton kuin piirinkin asettamat tavoitteet saavutettiin. Talkooväkeä saatiin kokoon jopa odotettua suurempi määrä, mikä osoittaa, että tarvittaessa karjalainen yhdessä tekemisen henki on voimakas myös nykyisessä yksilöllisyyttä korostavassa ajassa.

Piirin edustaja korosti myös karjalaisen perinteen elävänä säilyttämisen tärkeyttä, missä perinteen ja karjalatietoisuuden siirtämisen onnistumisella on keskeinen merkitys. Siirto ei tapahdu pelkän geeniperimän avulla, vaan se vaatii aktiivisia toimenpiteitä ja otollisen ympäristön. Perinteellä pitää olla luovuttaja ja vastaanottaja. Karjalaisuudelle myönteisessä ympäristössä perinteen vastaanottajan arvomaailma ja asennoituminen rakentuvat avoimeksi ja vastaanottohaluiseksi.

Raimo Hannukainen käsitteli myös Pyhäinpäivän ajatuksellisen sisällön ja kristinuskon merkitystä karjalaisille. Menneiden sukupolvien työn ja muiston kunniointaminen on karjalaisille sisäänrakennettu arvo. Tämän ohella kunnioitamme myös toisin ajattelevien ja uskovien perinteitä ja muistomerkkejä. Samanlaista suhtautumistapaa ja käytäytymistä odotamme vastavuoroisesti muilta meiltä ja muistomerkkejämme kohtaan. Valitettavasti näin ei ole aina ollut, mitä osoittaa mm. Karjalaan jääneiden hautausmaiden sekä kristillisten tai kansallisten

muistomerkkiemme kohtelu entisillä kotiseuduillamme.

Ohjelman jälkipuoliskolla Heikki Kiiski esitti poikansa Petrin säestämänä Kalervo Hämäläisen Veteraanin iltahuudon säveleen sanoittaman "Kiitoslaulun" sekä Juha Vainion säveltämän ja sanoittaman laulun "Ääretön aava ympärillän". Esityksensä jälkeen Heikki Kiiski kertoi molempiin lauluihin liittyvään muistojen Karjalasta. Hän totesi, että Kiitoslaululla on yhteys siihen, että ensi kesänä tulee kulu-neeksi 20 vuotta Pyhäjärven sankarihauta-alueen kunnostamisesta ja muistomerkkin paljastustilaisuudesta. Siinä tilaisuudessa saattoi aistia, kuinka vuosikymmenten patoutunut tuska laukesi - vihdoin päästiin isän, veljen, puolison tai ystävän haudalle. Heikki Kiiski kuvasi tilannetta toteamalla:

"Satapäisen joukon läsnä ollessa Finlandia-hymni alkoi soida. Suomen ja Venäjän liput saapuivat kunniaavartioon. Tätä hetkeä tuskin kukaan unohtaa. Tässä tunnekuohussa lauloimme Rouvisen Leinon ja Vis-karin Vilhon kanssa Veteraanin iltahuudon."

Juha Vainion laulu tuo puolestaan mieleen aavan Laatokan, jota hän on niin monet kerrat katsellut kotirannassa Vpl. Pyhäjärvelä.

Päätössanoissaan Heikki Kiiski korosti Evakkoäiti-hankkeen tärkeyttä. Ensi vuonnahan tule kuluneeksi 70 vuotta neuvostoarmeijan suurhyökkäyksen alkamisesta ja karjalaisten toisen evakkotaipaleen alkamisesta. Veteraanit, lotat, sotaorvot ja monet muut sodasta kärsineet ovat saaneet muistomerkkin, mutta evakkoäitejä ei ole muistettu tällä tavoin ja he ovat muutenkin jääneet muiden varjoon, muiden kohtalo-toverien saamaa kunnianosoituksen arvoa väheksymättä. Pidettiinkö äitien uhrimielteä ja jaksamista itsestään selvänä? Heikin sanoin:

"Nykyajan ihmisen on mahdotonta ymmärtää sitä fyysistä ja henkistä kärsimystä, minkä paineen alla päätökset täytyi äitien muuttamassa hetkessä tehdä, kun lähtökäskeytys tuli. Vain se mukaan minkä jaksaa kantaa. Mihin vanhukset, sairast, liikuntakyvyttömät, sylilapset, kotieläimet, koirat, kissat? Pääseekö naapurin heinä-kärrtiin, hyvä Jumala, kuka meitä auttaa? Härkävaunut eivät olleet kaikilla mukavuuksilla varustettu, jatkuva pommitusvaara, välillä juna seis ja ihmiset ulos maastoon. Kun joskus ns. perille päästiin, usein sen äidin ja viisi lasta sinne tielle jättivät."

Jokaisella evakkoäidillä on oma selviytymistarina.

Nämä kauhutarinat olemme äidiltä kuulleet, mutta emme ymmärrä, miten he ovat kestäneet."

Kaiken lisäksi monet evakkoäidit jäivät sotalessiksi. Jos mies palasikin sodasta, häntä rasittivat usein sodan arvet henkisesti tai fyysisesti tai sekä että. Eväät elämän uudelleen aloittamiseksi olivat heikot. Tämä heijastui myös lapsiin, pian sodan jälkeen syntyneet karjalaisperheiden lapset saivat syntymälahjanaan evakon leiman. Lapset perivät vanhempiensa koti-ikävan ja kaipuun, mutta myös vahvan positiivisen tunnesiteen Karjalaan. Kun palataan äitien kantamaan taakkaan, venymiseen ja vastuun ottamiseen, heidän työnsä olisi ansainnut tulla huomatuksi jo aikoja sitten. Nyt alkaa olla myöhäistä, mutta ei kuitenkaan liian myöhäistä.

Hengellisen tilaisuuden lopuksi Vammalan Karjalaseuran puheenjohtaja Pertti Hakanen kiitti Huittisten Karjalaseuraa hyvin koskettavan ja hartaan tilaisuuden järjestämisestä. Tilaisuus toi hänellekin mieleen Vpl. Pyhäjärven, jonka maaperässä hänen omat karjalaiset juurensa ovat. Samalla hän ilmoitti, että perinne jatkuu ensi vuonna Sastamalassa Vammalan Karjalaseuran järjestämänä ja toivotti kaikki tervetulleiksi.

RAIMO
HANNUKAINEN
Karjalaseurojen Satakunnan piirin sihteeri

Huittisten Karjalaseuran puheenjohtaja Heikki Kiiski osoitti olevansa monitaituri ja lauloi itse kaksi laulua, joilla oli ajatuksellinen yhteys Vpl. Pyhäjärveen. Säestäjänä toiminut Petri Kiiski lienee perinyt musikaalisuuden isältään.

Miia Paasikivi esitti kaksi tilaisuuden aiheeseen liittyvää herkin tunnelmallista laulua.

Pyhäinpäivänä 2.11.2013

Eri puolilla Suomea on hiljennytty Pyhäinpäivänä Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkkien ääressä. Kuva on Tampereen Kalevankankaalta, jonne merkki pystytettiin 2.10.1955. Paljastuspuheen piti pyhäjärveläinen maanviljelijä, kapteeni Jalmari Pusa. Tämänvuotisessa tilaisuudessa puhui seurakuntapastori Mervi Äyräväinen (kuvassa) ja Karjalan Kaiku lauloi Markku Haaviston johdolla. - PIRJO KIIALA

Viivi Pärssinen ja Lari Kaasalainen tutustuivat kotiseutumatkalla Kesähäät vietettiin Karjala-teemalla

Kaksi Pyhäjärvi-juurista nuorta sattui samalle kotiseutumatkalle vuonna 2005, ja kesällä 2013 tanssittiin heidän häitään – kuinkas muuten kuin Karjala-teemalla.

Vuonna 1980 syntyneen Lari Kaasalaisen vanhemmat ovat Oiva Kaasalainen (1943-) ja Tuula, o.s. Peltoniemi (1946-) Sastamalasta. Oivan vanhemmat olivat Väinö Kaasalainen (1913-1991), jota Paavo-Tommo Väinöksi kutsuttiin, sekä Hilja, o.s. Kaasalainen (1914-1983).

Viivi Pärssisen vanhemmat ovat Timo Pärssinen (1960-) ja Helena Lähteenmäki (1957-). He asuvat Eurajoella. Viivin iso-vanhemmat ovat Arvo Pärssinen (1928-) ja Eila, o.s. Kalliokoski (1932-) Kiikassa. Arvon isoisä tunnettiin Toisii-Mattina.

Kotiseutumatka kannatti tehdä

Kotiseutumatka kesällä 2005 oli sekä Viiville että Larille ensimmäinen käynti Karjalassa ja Venäjällä.

– Mielenkiintoinen ja muistorikas matka, joka ehdottomasti kannatti tehdä. Todennäköisesti joskus lähdemme uudelleenkin käymään Pyhäjärvellä, kun esimerkiksi siskomme eivät ole siellä käyneet.

Larilla on kaksi isosisko, Hilleja Heini, Viivilä pikkusisko Eveliina.

Lari Kaasalainen oli reissussa vanhempiansa kanssa, Viivi Pärssinen isänsä ja isoisänsä, äijänsä, kanssa. Tähän Lari kiinnitti heti huomiot.

– Ajattelin, että onpa huonosti käyttäytyvä nuori nainen, kun huutelee bussissa ”äijää”. Myöhemmin asia selvisi – meillä kun isoisää on sanottu papaksi ja äijä kuulosti korviini haukkumanimeltä.

Sukujen talot samalla peltoaukealla

Matkan aikana kävi ilmi, että Pärssiset ja Kaasalaiset olivat asuneet Pyhäjärvellä hyvin lähellä toisiaan, samalla peltoaukealla; kyläkartassa Pyrinnön nettisivuilla talojen numerot ovat 29 ja 30. Viivin suku asui kuitenkin Puikkosissa ja Larin suku Kahvenitsan puolella.

Vuonna 2005 Larin suvun kotitalon paikalta löytyi vain peltoa. Larin mummon kotipaikalla oli kuitenkin kaivo tallella (kuvasa). Viivin suvun kotipaikalta löytyi alkuperäinen vaja, kotitalon kivijalka ja venäläisten rakentama talo.

Ilahduttava oli tapaaminen naapurin Anna-vanhuksen luona; keskustelua käytiin eleielellä lämpimässä yhteishengessä. Tapaamiseen toi lisäviritystä uskomaton tapaaminen vuodelta 1957:

– Äijä oli luvatta käynyt Pyhäjärvellä jo vuonna 1957 häämatkallaan, ja silloin äijä tapasi Annan, mistä on otettu valokuvakin. Anna on kuulemma nyt kuollut, mutta hänen tapaamisensa 2005 oli koskettava hetki.

– Äijä totesi osuvasti, että 1957 matkalla oli kaksi tarkoitusta: tietysti häämatka, mutta myös toive siitä, että pääsisi käymään kotiseudulla. Vuoden 2005 kotiseutumatka puolestaan loi perustan häille.

Viivi kuvailee kahdeksan vuoden takaista Karjalanmatkaa kuin paluuksi 1950-luvun Suomi-filmien aikaan.

– Kylä oli kuin paikalleen jämähtänyt; huonokuntoiset hiekkatiet, venäläisiä asumassa vanhoissa rakennuksissa... ja ukonputkia kasvoi joka puolella.

– No, siellä ihmeteltiin ja katseltiin paikkoja, kommentoi Lari, jonka mummon kotitalo oli vielä pystyssä.

Molemmat ovat kuitenkin tyytyväisiä matkan antiin ja siihen, että kotiseutureissulla oli mukana paljon nuorisoa kuin myös kokeneita kävijöitä vanhoja asuinsijoja esittelemään.

Porukka majoittui Käkisalmissa, ja huvittavana yksityiskohtana jäi mieleen majoituspaikan toiminta.

– Kun yhdestä illanvietosta tultiin, niin majapaikan ovia ei avattu. Mentiin sitten ikkunoista sisään. Seuraavana iltana ovetkin olivat avoinna.

Matkaan kuului uinti Laatokassa ilmajuorimännyn maisemissa, joten ”Laatokan uimaseuran” jäsenyys on lunastettu.

Ruokapuolen antimet eivät oikein innostaneet, varsinkin Laria, joka ei pidä kaalista. Ja Viivikin oli tyytyväinen, että isä oli ottanut mukaan ruisleipää ja meet-vurstia.

Evakkokohtaloita vaikea kuvitella

Karjalaisuus on molempien kodeissa ja sukupiiirissä tunnut niin kuulutuna murteenä, ruuissa kuin tapakulttuurissa.

– Olemme molemmat muun muassa virponeet lapsena. Kummankin perheessä on leivottu leipää vanhaan karjalaiseen taikinajuureen ja häissämme oli yöpalana Larin äidin leipomia karjalanpiirakoita.

Häät vietettiin 13.7.2013 Viivin lapsuuskodissa Eurajoella, jossa maatilan ulkorakennuksia oli talkoiltu siistiksi juhliä varten. Nuortaparia kyydittiin traktorin peräkärjessä ja häitä tanssittiin navetanvintillä. Pääruokana syötiin lampaanviulua, koska Viivin vanhemmat ovat kasvattaneet lampaita.

Morsiamen isä piti pu-

heensa vanhassa pässinkarsinassa ja lahjoitti nuorelleparille hevosenkengän kai-verrettuine nimilaattoineen.

– Hevosenkengän muoto kuvastaa samalla Pyhäjärven pitäjää.

Viivi ja Lari miettivät, millaista evakkojen elämä on ollut, kun monet joutuivat kaksikin kertaa lähtemään Karjalan kodeistaan talvi- ja jatkosodan jaloista.

– Sitä on nykypolven vaikea kuvitella. Helppoa ei ole ollut, kun vielä siirtolaisia pidettiin muukalaisina ja ryssiteltiin, vaikka olivat samoja suomalaisia. Se tuntuu nyt käsittämättömältä, eikä meillä ole mitään tarvetta peitellä juuriamme. Moni tulevistakin polvista varmasti jossain vaiheessa kiinnostuu sukujuuristaan ja kotiseutumatkoja edelleen tehdään, he uskovat.

– Karjalaisuus säilyy toivottavasti ”Karjala-henkenä” meidän nuorempien keskuudessa, sitten kun Karjalassa syntyneitä ja eläneitä kertoja ei enää ole.

Viivi on kesällä 2012 osallistunut Pärssisen sukukoukseen Punkalaitumella, ja arvelee, että sukututkimus saattaisi tuonnempana innostaa.

Opiskelut takana, työ ja koti hankittuna

Viivi Pärssinen, s. 1986, työskentelee Tampereella Pirkanmaan Osuuskunnan palveluksessa hoitaen mm. ulkoista viestintää, yritys-kuva-asioita ja sponsoroitua. Viivi on valmistunut yhteiskuntatieteiden maisteriksi Tampereen yliopistosta 2011; takana on myös vuoden opinnot Helsingissä suomalais-ugrilaisen kansatieteen parissa, ja kandidaattityönsäkin hän teki karjalaisuuteen liittyen.

Lari Kaasalainen, s. 1980, valmistui vuonna 2006 tietoliikenneinsinööriksi Tampereen Ammattikorkeakoulusta. Hän työskentelee Oulussa pääkonttoriaan pitävän it-yritys Net Manin palveluksessa.

Pariskunta hankki 2012 omakotitalon Lempäälästä ja sanoo viihtyvän hyvin Tampereen alueella.

– Matkustelusta pidämme, mutta kyllä tällä seudulla on tarkoitus pysyä. Nyt on hyvä hengähtää, kun on opiskeltu, saatu työpaikat, koti hankittu ja häät vietetty.

Entäpä mitä suvut saivat, kun huomasivat kotiseutumatkalla tutustuneen pariskunnan tapailevan toisiaan ja päätyvän naimisiin?

– Ei siinä mitään karsastusta ollut. Ilmeisesti Pärssiset ja Kaasalaiset ovat sitten Pyhäjärvelläkin eläneet sovussa.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Viivi Pärssisen ja Lari Kaasalaisen häät vietettiin kesällä 2013, Larin nimipäivänä 13. heinäkuuta. – Josko muistaa sitten hääpäivänkin paremmin, arvelee morsian.

Oiva, Väinö ja Lari Kaasalainen.

Timo, Viivi, Arvo ja Matti Pärssinen.

Kylvötoissa koti-Karjalassa.

Viivi Pärssinen sai Pyhäjärven kotiseutumatkan ylioppilaslahjaksi isovanhemmiltaan vuonna 2005. Reissulla hän tapasi tulevan miehensä Lari Kaasalaisen (kesk.). Kuvassa vasemmalla myös reissussa mukana ollut Markus Pärssinen.

Viivi ja Arvo Pärssinen kotimaisemissa.

Oiva ja Lari Kaasalainen.

Ilmajuurimännillä Timo, Viivi ja Arvo Pärssinen.

Tuula Kaasalainen, Markus Pärssinen, Lari Kaasalainen ja Olavi Pärssinen kotiseutumatkalla 2005.

Mikkelin maakunta-arkisto kiinnostunut Pyhäjärveläisten yksityisarkistojen talteen ottamisesta

Tämän päivän karjalaisten elämänmenon todellisuus dokumentoituu enää aiempaa harvemmin yksityiseen kirjeenvaihtoon, päiväkirjoihin tahi tunnistettuihin valokuviin tavallisesta ajasta ja tapahtumista. Toisaalta kameroiden ja erityisesti digikameroiden yleistymisen jokapojan välineiksi on mahdollistanut laajojenkin uusien kuvakokoelmien syntyä.

Läkkäillä karjalaisilla ja heidän jälkeläisillään saatavaa olla tallessa arvokkaita dokumentteja menneestä ajasta, ajasta ennen ja jälkeen sotavuosien ja Karjalan luovutuksen. Näitä dokumentteja jälkipolvi pyörittelee käsissään tietämättä, mitä niille pitäisi tehdä. Nyt tiedetään, että Mikkelin maakunta-arkisto on vanhoista arkistodokumentteista hyvin kiinnostunut.

Viikan perikunnan lahjoitus Vpl. Pyhäjärvi-seuralle nosti esiin akuutin tarpeen selvittää, miten lahjoituksena saamamme yksityisarkiston säilytys tulisi jatkossa järjestää.

Arvelimme, että sellaisesta tiedosta olisi hyötyä jatkossakin henkilöille, joille kysymys on noussut tai nousemassa henkilökohtaisesti esiin. Otimme yhteyttä Mikkelin maakunta-arkistoon ja lokakuussa sen arkistonjohtaja Tytti Voutilainen vieraili kaksi kertaa tutustumassa lahjoitusaineistoon ja selvittämässä laajemminkin, miten tulisi toimia yksityisarkistojen säilyttämisessä.

Lahjoituksessahan on kyse Vpl. Pyhäjärvellä ensin 1919-26 kappalaisena ja 1929 alkaen sotiin saakka kirkkoherrana toimineen Karl Viikan (1888-1958) ja hänen puolisonsa maisteri Impi Viikan (1890-1968) ja heidän poikansa rovasti Kaarle Viikan (1923-2002) kotiariston sisältävästä lahjoituksesta. Laajan arkiston sisällön luettelointi aloitettiin keväällä ja se on tarkoitus saattaa loppuun ensi kesään mennessä ja luovuttaa aineiston pääosa Mikkelin maakunta-arkistolle.

Miksi juuri Mikkelin maakunta-arkisto?

Vanhemman polven toimijoille niin Pyhäjärvi-Säätiössä kuin Pyhäjärvi-seurassa lienee vielä muistissa, miten meneteltiin sotien jälkeen, kun luovutetulta alueelta talteen saadut asiakirjat ja arkistot oli saatava jonnekin turvalliseen paikkaan jälkipolvia varten säilytettäväksi. Paikka kantaa nykyisin nimeä Mikkelin maakunta-arkisto.

Viipurin maakunta-arkisto ennätti vastaanottamaan arkistopiiristään (Kuopion, Mikkelin ja Viipurin läänit)

Mikkelin maakunta-arkiston tehtävät

- Perustettu vuonna 1934 Viipuriin
- Evakuoitiin vuonna 1939 ja 1944
- Toimi sodan jälkeen Äänekoskella (v. 1945-1946) ja Kuopiossa v. 1947 – 1953 ja Mikkeliissä vuodesta 1953 lähtien
- Vuonna 1990 kirkkohallituksen alainen Lakkauteutujen seurakuntien keskusarkisto yhdistettiin maakunta-arkistoon
- Arkistopiiri : Etelä-Savon, Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakuntaliittojen alueet

noin neljä hyllykilometriä arkistoa-aineistoja.

Viipurin maakunta-arkiston lisäksi valtion viranomaiset, seurakunnat, kunnat, yhteisöt onnistuivat evakuoimaan noin kaksi-kolme kilometriä luovutetun alueen asiakirja-aineistoja. Näiden enemmistö on tallessa ja käytettävissä Mikkelin maakunta-arkistossa.

Yksityisarkistot luovuteltua alueelta on saatu pääosin sotien jälkeen lahjoituksina.

Mitä Vpl. Pyhäjärveä koskevia aineistoja jo löytyy Mikkelistä

Arkistonjohtaja Tytti Voutilaisen seuramme tilaisuudessa pitämässä esityksessä kävi ilmi myös, mitä Vpl. Pyhäjärveä koskevia arkistotietoja Mikkelin maakunta-arkistossa jo löytyy.

Ohessa yllä näistä aineistoista luettelo, joka ei hänen mukaansa ole täydellinen.

- Vpl Pyhäjärven seurakunnan arkisto
- Vpl Pyhäjärven kunnan arkistot
- Vpl Pyhäjärven nimismiespiirin arkisto
- Käkisalmen kihlakunnan tuomiokunnan arkisto
- Käkisalmen kihlakunnan henkikirjoittajan arkisto
- Vpl Pyhäjärven postitoimiston arkisto
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pyhäjärven osasto
- Pärssisen suvun arkisto
- Jalmari Pusan arkisto

Aihepiiristä kiinnostuneiden, esimerkiksi sukututkijoiden, kannattaa olla suoraan yhteyksissä maakunta-arkistoon selvittääkseen, löytyykö sieltä kenties joitain omia tutkimusintressejä sivuavia aineistoja.

Lisätietoja voi kysyä osoitteesta: arkistoarc.fi tai suoraan arkistonjohtajalta: tytti.voutilainenarc.fi.

Arkiston kotisivut löytyvät osoitteesta <http://www.arkisto.fi/fi/yhteystiedot/#mikkeli>, mistä käyvät ilmi myös puhelinnumerot ja arkiston aukioloajat.

Monta tietä löytää tietoja

Tämänkin lehden lukijoista osa on joutunut esimerkiksi perunkirjoitustilanteessa olemaan yhteydessä Mikkelin maakunta-arkistoon, saa-

Esitelmän jälkeen seuran puheenjohtaja Kaarina Pärssinen (vas.) ja rahastonhoitaja Kaisa-Liisa Korhonen esittivät seuran kiitokset arkistonjohtaja Tytti Voutilaiselle ojentamalla hänelle muistoksi seuran historiikin ja DVD:n Muistojen järvi.

dakseen papintodistuksen Vpl. Pyhäjärven seurakuntaan aikoinaan kuuluneista. Sukututkimusta tekeville on entuudestaan tuttua, että saadaksesen kattavat tiedot menneistä asioista, joutuu olemaan yhteydessä moneen eri paikkaan.

Arkistonjohtaja Voutilainen suositteli käyttämään mm. seuraavia: Arkistojen, kirjastojen ja museoiden yhteinen Finna-monihaku, ASTIA- ja VAKKA-tietokannat ja Arkistolaitoksen Portti-palvelu ja Digitaalarkisto.

Viika-aineiston luettelointi jatkuu

Pyhäjärvi-seurassa asiaa varten nimetty työryhmä Kauko Hinkkanen, Juhani Paajanen ja Kaarina Pärssinen jatkaa Viikan arkistoa-aineiston luettelointityötä nyt Voutilaiselta saatujen täsmennettyjen ohjeiden mukaisesti.

Aineisto on luettelointina laitettava asianmukaisiin uusiin kansioihin, joiden hankinta on nyt meneillään. Aineisto siirretään siihen sisältyviä Vpl. Pyhäjärvi-lehden vuosikertoja lukuun ottamatta sellaisenaan, karsimatta ensi vuonna Mikkelin maakunta-arkistoon.

Seura tulee tekemään maakunta-arkiston kanssa sopimuksen, jonka mukaan maakunta-arkisto seuloa aineiston ja palauttaa esimerkiksi jo nykyisin Arkistolaitoksen hallussa olevien asiakirjojen toisinnot seuralle.

Joudumme aikanaan seurassa ratkaisemaan palautuvan aineiston, joka siis sisältää lähinnä kaksoiskappaleita, kohtalon.

Karjalan Liiton kirjastoon Vpl. Pyhäjärvi-kokoelma

Viime kesän alussa seuran puheenjohtajan Karjalan Liiton kanssa käymissä neuvotteluissa on sovittu, että Liiton kirjasto tulee ottamaan vastaan ja asianmukaisesti säilyttämään Viikan arkistosta niita osia, mitä maakunta-arkisto ei ota vastaan.

Tällainen on mm. Vpl. Pyhäjärvi-lehden täydellinen vuosikerta ja todennäköisesti myös lehtileikekokoelma. Muutamaa puuttuvaa pitäjälehteä lukuun ottamatta lehden numerot aina ilmestymisestä lähtien kevääseen 2002 sisältyivät Kaarle Viikan nyt seuralle lahjoitettuun kokoelmaan.

Lehden vuosikertakokoelmaa on tarkoitus täydentää kokonaiseksi ja jatkaa sen ylläpitämistä edelleen.

Em. lisäksi kirjasto ottaa vastaan sinne muodostettavaan Vpl. Pyhäjärvi-kokoelmaan myös muuta myöhemmin tarkemmin sovittavaa aineistoa.

KAARINA PÄRSSINEN

Arkistoasioita kerääntyä kuulemaan 16-päivien seuran jäsenistö, erityisesti sukututkimuksestakiinnostuneet olivat liikkeellä. Vasemmalta Veijo Savolainen, Eija Savolainen, Jouko Hinkkanen ja Ilmo Pärssinen, joista kaksi viimeainittua ovat myös liittyneet seuran jäseneksi tässä tilaisuudessa. Kuvat: Juhani Paajanen.

Karhujahdissa syvällä Siperiassa

Pyhäjärvi-juurinen Markku Heikkilä piti seminaarin Nokian Kerholassa 22.9.2013, jossa hän esitteli matkaansa Siperiaan ja tuoreinta kirjaansa ”Merkintöjä Ob-joelta”.

Markku Heikkilä lähti Venäjälle tutkimusmatkalle elokuussa 2011. Tarkoituksena oli tutkia suomalais-ugrilaisen kulttuuriperinteen karhupeijaisia, mutta lopputuloksena olikin runo- ja valokuvakirja ”Merkintöjä Ob-joelta”.

Heikkilä ja valokuvaaja Antti Tenetz sekä muu kuusihenkinen retkikunta matkasivat aina Uralille saakka Siperiaan ja dokumentoivat matkallaan vanhojen kansanperinteiden säilymistä.

Kirjassaan Heikkilä kuvailee karhurituaaleja seuraavasti: ”Karhurituaalilla on ollut ikiaikainen ja tärkeä asema monen pohjoisen kansan kulttuurissa ja uskomuksissa. Tarkkaan säädelty rituaali kestää useita päiviä. Se on säilynyt nykypäiviin asti Siperian pienten kansojen, kuten hantien ja mansien keskuudessa, mutta sielläkin täysimittaiset rituaalit ovat jo hyvin harvinaisia ja niiden taitajat vähissä”.

Junalla Moskovasta Siperiaan

Retkikunta kulki Moskovasta junalla samalle seudulle, jossa suomalainen kielten tutkija M. A. Castrén jo 1800-luvulla selvitti suomen ja uralilaisten kielten yhteyden. Castrénilla matkaan tosin meni neljä vuotta, sillä silloin Ve-

näjän rautatieverkosto ei vielä yltänyt syvälle pohjoiseen.

– Junarata on rakennettu seudulle vasta Stalinin toimesta Neuvostoliiton aikaan. Junat tosin kulkevat Venäjällä aikataulussa, toisin kuin Suomessa, Heikkilä naurahtaa.

Kansat ja kielet katoamisvaarassa

Suomalais-ugrilaiset kansat ja kielet ovat katoamassa monesta syystä, minkä tähden elämme kriittisiä aikoja kulttuuriperimämme selvittämisessä.

Venäjän arktisilla alueilla öljy- ja maakaasuyhtiöt ovat tuoneet pienille kaupungeille suunnattoman määrän rahaa, joten alueet ovat modernisoituneet nopeasti kukoistavan näköiseksi kaupungeiksi. Alkuperäiskansojen venäläistäminen on kuitenkin hävittämässä jopa tuhansia vanhoja kulttuureja ja kieliä.

– Joka kylässä tuntuu olevan museo alkuperäiskulttuurista varten, mutta miehiä ei paljoa kotona näy – kulttuuri on naisten varassa, Heikkilä selvittää.

Venäjällä ollaan kiinnitetty huomiota alkuperäiskulttuurien ja -kielten katoamiseen, mutta yhä useammissa kaupungeissa kulttuuri tuntuu elävän vain museoissa.

Lapset käyvät koulunsa sisäoppilaitoksissa jopa satojen kilometrien päässä ja kaikki opetus on venäjänkielistä. Jos kansan nuoriso on vuosikausia osana vain venäläistä kulttuuria, omissa tapojen säilyttäminen

saattaa muodostua jopa taakaksi.

Heikkilä on aiemmin julkaissut kirjan ”Laatokan kevät” (Heikkilä 2006), jota varten hän lähti etsimään sukujuuriaan Karjalasta Pyhäjärveltä. Kirjaa tehdessään hän tutustui myös Karjalan alueeseen. Siperiaa Heikkilä kuvailee silmiinpistävän vauraaksi ja siistiksi verrattuna Karjalan raunioituneisiin kyliin ja ympäristötuhoon.

– Kaupungit Uralilla ovat modernimpia ja vauraampia kuin Karjalassa Laatokan alueella. Maakaasu on suuri syy siihen. Alueella pidetään vanhoja perinteitä yllä. Isolla rahalla on tehty museoita, sillä kansat haluavat rakentaa identiteettiään.

Koko maailma seuraa arktista aluetta

Siperiassa etäisyydet ovat valtavia ja tilaa riittää kaikille. Suurimpaan osaan arktisista kaupungeista ja kylistä ei mene lainkaan autoteitä, joten vaihtoehtoina ovat joko juna, vesireitit tai lentokone.

Pohjoisen napapiirin tuolla puolen olevat alueet ovat harvaan asuttuja. Yli sadantuhannen asukkaan kaupunkeja on vain kaksi: Murmansk ja Norilsk. Alue on lähinnä kymmenien eri alkuperäiskansojen asuttama.

Arktinen alue on kuitenkin vuonna 2013 koko maailman katseiden alla. Ilmastolämpeneminen on alkanut sulattaa napajäää ja Siperian ikiroutaa, ja syksyllä 2012 arktisen merijään pinta-ala mitattiin pie-

Markku Heikkilä on tehnyt 20-vuotisen toimittajauran Kalevassa ja on toiminut vuodesta 2010 Lapin yliopiston Arktisen keskuksen tiedeviestinnän päälikkönä. Kuva: Miikka Kauppinen.

nemmäksi kuin koskaan. Ilmastolämpeneminen saattaa tulevaisuudessa tarjota maailmanlaajuisia ympäristökatastrofia, mutta se ei ole vielä ajankohdasta. Nyt on ajankohtaista öljyn ja maakaasun pumpaaminen alueilta, jotka ovat ennen olleet jäätikön peittämisiä.

Greenpeacen aktivisti Sini Saarela nousi otsikoihin syksyllä 2013, kun Venäjän viranomaiset vangitsivat hänet Petaoranmerellä aktivistiryhmän yrittäessä estää Venäjän valtionyhtiön Gazpromin tunkeutumisen yhä lähemmäs pohjoisnapaa pumppaamaan öljyä.

Greenpeace perustelee väkivallatonta aktivismiaan nettisivuillaan: ”...he toimivat vakaumuksensa mukaisesti ilmastomuutosta vastaan, mielenosoittamalla rauhanomaisesti öljynporauksen kieltämiseksi Arktisella”.

Kaikki tämä tuntuu kuitenkin varmasti hyvin kaukaiselta alueen alkuperäiskansoille. Heillä ei ole osaa eikä arpaa omien kotiseutujensa ympäristötuhoissa. Loputtomat maakaasuputkiverkostot alkavat täältä, ja kaupungit kukoistavat

pohjoisessa ikään kuin kruununa Venäjälle.

Heikkilä matkasi retkikuntansa kanssa koko ajan syvemmälle periferiaan Ob-joen vartta päästäkseen kuvaamaan ja todistamaan alkuperäiskansojen kulttuurien olemassaolon. Karhurituaaleista ei aluksi tuntunut olevan tietoaakaan enää nykypäivänä.

Karhurituaalit lopulta talteen

Yle esitti alkuvuodesta 2013 ”Suomensukuiset 30 päivässä” tv-sarjan, jossa Ville Haapasalo pyrki selvittämään suomensukuisten kansojen nykytilannetta.

Sarjassa Haapasalo vieraili myös Ob-joen varrella Hanti-Mansijskissa, joka toi suuremman suomalaisen tv-yleisön tietoisuuteen alueen alkuperäiskansojen mystiset karhurituaalit.

– On hyvin tarkkaa, mitä voi kysyä ja mitä voi kertoa. Ulkopuolisille ei kerrota kulttuurin merkityksiä. On asioita, joita nainen ei saa kertoa miehelle ja toisinpäin, Heikkilä kertoo selvittäessään, miksi karhunkaatorituaaleista on vaikea saada selkoa.

Hanti-Mansijskissa Heikkilän retkikunnan etsintä

vihdoin tuottaa tulosta. He löytävät kaupungin laidalta vanhasta puutalosta iäkkään miehen, joka taitaa ikiaikaisia karhulauluja. Naisten on poistuttava paikalta, sillä vain miehellä on täällä oikeus kutsua karhua laululla, joka täytyy esittää makuuasennosta.

Suomalaiset saivat kunian kuulla laulun, ja retkikunta sai kaiken lisäksi esityksen videoita jälkipolvia varten.

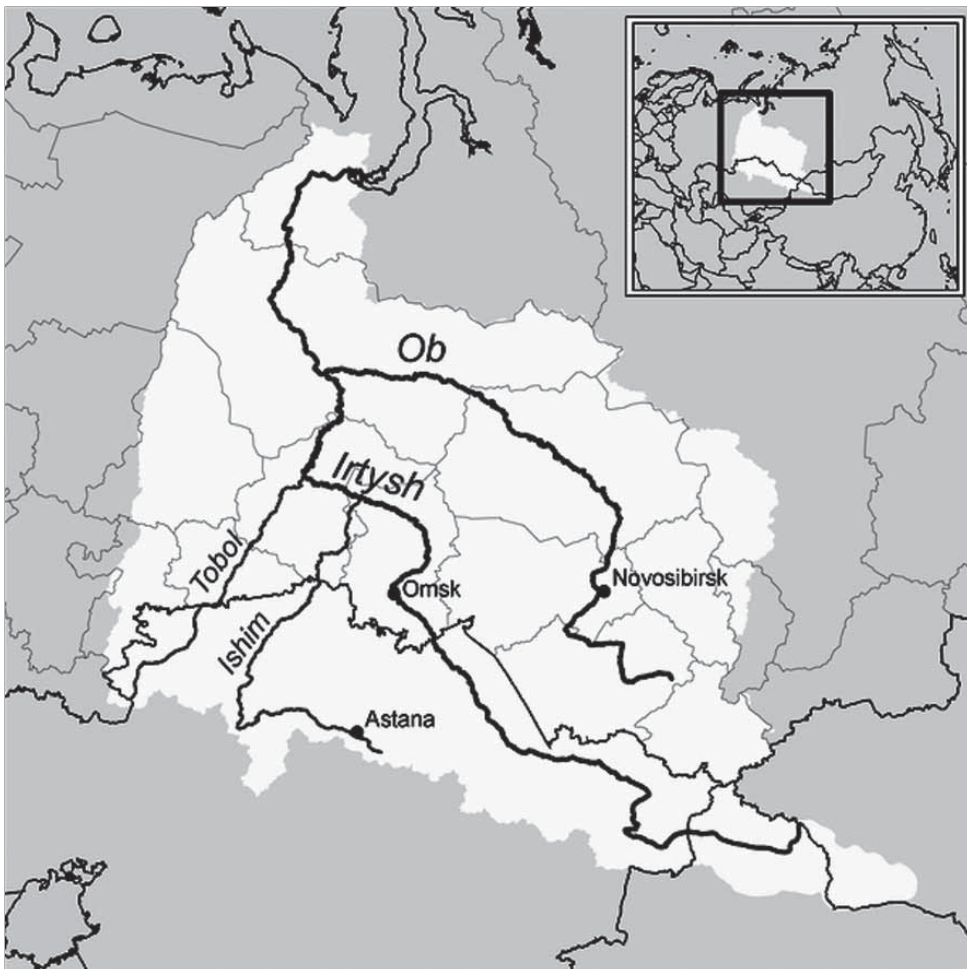
– Laulusta aisti sen, että perinteinen ugrilainen kulttuuri on elossa, vaikkakin hyvin piilotettu.

Markku Heikkilä on tehnyt 20-vuotisen toimittajauran Kalevassa ja on toiminut vuodesta 2010 Lapin yliopiston Arktisen keskuksen tiedeviestinnän päälikkönä.

Lisätietoja: <http://www.tenetz.com/Ob/> / <https://fi-fi.facebook.com/MerkintojaObJoelta/>

MIIKKA KAUPPINEN

Kirjoittaja opiskelee kestävää kehitystä Turun ammattikorkeakoulussa. Hänen isoäitinsä on kotoisin Pyhäjärveltä.

Ob-joki sijaitsee Euroopan ja Aasian rajalla. Lähde: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ob_watershed.png?uselang=fi

Antti Kaikkonen heimopäälliköksi

Pyhäjärveläisjuurinen kansanedustaja, Vpl. Pyhäjärvi-seuran ja Järvenpään Karjalaseuran jäsen, tuusulalainen Antti Samuli Kaikkonen, s. 1974, on valittu Karjalaseurojen Uudenmaan piirin puheenjohtajaksi vuoden 2014 alusta lukien. Valinnan teki piirikokous 9.11.2013. Edellinen piirin puheenjohtaja, vielä opiskeluaan jatkava puheenjohtaja Heli Hyytiäinen Vihdistä hoiti tehtävää vain vuoden 2013.

Kansanedustaja Kaikkonen on toiminut meneillään olevana, ensi keväänä päättyvänä liittokokouksena Karjalan Liiton liittovaltuuston toisena varapuheenjohtajana.

Konnitsassa isänpuoleisilla juurillaan kesällä 2012 ensimmäistä kertaa käynyt Antti on suostuessaan heimopäällikön, jota nimeä hän itse Facebook-päivityksensä valinnasta kertoessaan leikkisästi käytti, vahvistanut julkisuudessa kuvaa vastuuta ottavan uuden polven esiinmarssista karjalaisjärjestöjen vastuunkantajaksi.

Tästä Kaikkosen valinnasta kaikkien pyhäjärveläisten on syytä olla ylpeitä, ja onnitella häntä uudesta luottamustehtävästä. Piirin puheenjohtajina pyhäjärveläisjuurisia toimijoita ei ennen koskaan ole ollut. Karjalaseurojen Uudenmaan piiriin jäsenenä on 31 Karjalaseuraa ja se lienee jäsenmäärältään suurin Karjalan Liiton piireistä. - KP

Nuorenparin hääkuva jäi ottamatta syksyllä 1939 Evakkoperheen vaiheet ja kotiutuminen Kangasalle

Anna-mummo asui samassa talossa koko lapsuuskäni. Karjalaisuus oli elävästi läsnä lapsuudessa. Heikki-pappa kuoli, kun olin pieni. Muistan papasta vain muiden kertomia tarinoita. Mummo sen sijaan eli oman aikuisikäni kynnykselle asti. Mummo kertoi monenlaisia tarinoita elämän iloista ja suruista, arjesta ja juhlasta. Pari vuotta sitten sain kipinän koota suvun vaiheet kirjaksi. Kirja on kunnianosoitus mummolle ja papalle, Anna ja Heikki Nuortamalle. Tähän olen koonnut kerontaa perheen vaiheista matkalla Karjalan kodista Kangasalan kotiin.

Anna Nuortama o.s. Naskali syntyi marraskuussa 1911 Loposenmäellä, Sakkolassa. Viipurin läänin Pyhäjärvellä, Rahkajärvellä syntyneen Heikin syntymän satavuotisjuhlaa juhlistettiin syksyllä 2013. Sadassa vuodessa tapahtui niin paljon. Neuvostoliitto syntyi ja luhistui. Yhteiskunta on muuttunut enemmän kuin edellisinä vuosisatoina yhteensä. Vuosisata on tuonut monet meistä maalta kaupunkiin.

Sota-ajan koettelemuksia on nykyajan hyvinvointia elävän lähes mahdotonta ymmärtää. Sodan runtelema maa sai asutettavakseen 400 000 Karjalan jätännä evakkoa. Heillä oli sopeutumista uuteen ympäristöön ja vallitsevaan kulttuuriin. Oli luotava uudet sosiaaliset verkostot, rakennettava elinkeino uudestaan, rakennettava koti ja päästävä sodan kauhuista eteenpäin. Nuortaman perheeltä kesti vuosia ennen kuin uusi pysyvä koti löytyi. Uusi elämä rakennettiin kovalla työnteolla, uutteruudella ja tarmolla.

Karjalainen elämänusko ja sisu eivät herpaantuneet vaikeinakaan hetkinä. Kodin jättäminen oli hyväksyttävä. Me seuraavat polvet olemme päässeet niin paljon helpommalla. Isovanhempien tekivät ahkerasti töitä. He rakensivat asioita tulevia sukupolvia ajatellen. Heillä ei ollut mahdollisuutta valita ammattiaan. Meillä jälkipolvilla on ollut mahdollisuudet ihan mihin vain olemme halunneet tarttua. Koulutus on ollut meille ilmaista ja maailmanlaajuisestikin korkeatasoista.

Annan ja Heikin sisarusista kukaan ei ole ylioppilas. Heidän lapsistaan yksi kolmesta sai valkolakin. Yksi heistä suoritti korkeakoulututkinnon – sukunsa ensimmäisenä. Heidän lapsenlapsistaan kaikki yhdeksän saivat painaa valkolakin päähänsä. Kaikki yhdeksän ovat saaneet jatkaa opintojaan lukion jälkeenkin.

Sukumme miehet elättivät perheensä vuosisatoja

Annan kurssikuva 1935.

viljelemällä – omaa tai vuokrattua – maata ja kasvattamalla karjaa.

Sukujuuremme ovat Karjalan kankailla. Elämä soljui sukupolvesta toiseen vuosisatojen ajan vuodenaikojen vaihtelun rytmittäessä arkipäivää. Laulut, runot, tarinat, leikit olivat pitkään ainoa ajanvietettä.

Ennen kuin yhteiskunta alkoi huolehtia kansalaisistaan, piti suku huolta toisistaan. Kun vanhemmat tekivät raskaita maataloustöitä, perheen vanhukset kaitsivat lapsia. Ruoka perheelle saatiin metsästä, peltoilta ja järvestä.

Isovanhempien lapsuus ja nuoruus kuuluivat ahkerassa työnteossa. Leikit olivat ajalleen tyypillisiä pihalla ja metsäleikkejä. Myös urheilua oli monen pojan ja tytönkin harrastus. Lapsuusvuosina kaikki lapset kävivät pyhäkoulua omalla kylällä. Liikkuminen tapahtui hevosella – kärryillä tai reellä – jalan ja polkupyörällä.

Kylän nuorisoseuran toiminnossa pappani aikoinaan tutustui mummooni. Vastaviihityllä parilla oli paljon työtä. Töitä oli jäänyt tekemättä vanhan isäntäparin sairauksien ja kuolemantapauksien vuoksi. Koti kaipasi kunnostusta. Nuori pari päätti mennä häkkuvaan vasta syystöiden päätyttyä. Kuva jäi ottamatta, kun valtakunnassa kävi käsky, että kaikki asekuntoiset miehet kutsuttiin ylimääräisiin kertausharjoituksiin syksyllä 1939. Suomi kokosi joukkonsa taisteluvalmiuteen.

Pappani määrättiin jalkaväkeen. Kertausharjoituksissa valmistauduttiin alkaen sotaan. Heikki joutui rintamalle. Annasta tuli lotta. Anna siirtyi palvelemaan isänmaata ilmalavontta- ja muonituslottana sekä desanttivartiosta naisten vapaaehtoisessa maanpuolus-

tusjärjestössä. Kesti vuosikymmeniä ennen kuin tämä naisten tekemä arvokas ja isänmaallinen työ noteerattiin. Vasta viisikymmentä vuotta tehdyn työn jälkeen, 1990-luvulla, lotat saivat julkista kiitosta sodan aikana tekemästään työstä.

Annan asemapaikka oli Heikin joukkoyksikön lähituntumassa. Nuori pari tapasikin toisiaan varsin usein talvisodan kuukausina. Ankarat pakkaset paukkuivat. Joulutammikuussa pakasta oli jäätävät -40 astetta. Ylivoimaisen tuntuinen vastus vain lujitti puolustustahtoa. Osin puutteellisesti aseistettu suomalaisarmeija pystyi vahvalla puolustustahdolla pitämään puoliaan suurvalan armeijaa vastaan.

Annalla oli mukanaan lottapukunsa lisäksi lämpimät henkilökohtaiset vaatteensa. Hänen suuri aarteensa oli häälahjaksi saamansa punainen pumpulitytteen tikkitakki. Tuo punainen takki lämmitti Annan ankara pakkasissa. Sen hän otti omalla ilmalavontavuorollaan korkeaan torniin mukaansa. Annalle oli selvinnyt joulun aikoihin, että hän oodotti sisällään uutta elämää. Jännittävä ja erittäin vaarallinen tehtävä jatkui rauhantekoon asti. Ehjinä ja terveisin selvisivät Anna ja syntymätön lapsi. Myös Heikki selvisi vammoista talvisodasta.

Talvisota päättyi koviin rauhannehtoihin. Suurin osa Karjalasta oli luovutettava. Sodan päätyttyä ei siis ollutkaan paluuta kotiin. Karjalan asukkaat evakuoitiin. Evakuointi alkoi itärajalta Antin päivänä 1939. Evakuointi kesti kuukausia.

Karjalaiset vietiin sodan jaloista pois kodeistaan ja kotiseudultaan. Kodin jättäminen oli raskasta. Isovanhempien uusi koti oli Tuusulassa. Anna odotti

perheeseen toista lasta. Kesä puhkesi kukkaansa mutta tuskin perheen arki oli ehtinyt vakiintua Tuusulaan, kun elämän palikat oli taas järjestettävä uudelleen. Sodan uhka lähenei. Miehet lähtivät sotaan.

Karjala saatiin vallattua takaisin. Kesä vaihtui syksyksi. Sinne jonnekin tuli kenttäpostin välityksellä kirje, että kotona on syntynyt terve tyttö ja kaikki kotona on hyvin.

Vuoden 1941 kesä ja syksy olivat tapahtumarikasta aikaa. Karjalan Kannas oli vallattu takaisin ja oli mahdollista päästä kotiin. Ensimmäiset paluumuuttajat palasivat sinne jo marraskuussa 1941. Anna järjesti muuttoa. Hän pyöräili ja osti omat neljä entistä lehmäänsä takaisin. Ne olivat syntyneet ja kasvaneet Karjalassa ja saaneet vasikkaaikanaan immuniteetin punkin aiheuttamaan punatautiin.

Huhtikuun viimeisellä viikolla 1942 perheen tämänkertainen evakkotaival lopui. Perhe pääsi kotiin! Kaikki tilan rakennukset olivat säilyneet sodan tuhoilta. Karjalasta lähtiessä kodin tavaroita oli kätkeyty läheisen turvesuon turvelatoon. Siellä ne olivat odottamassa. Kodin suuri tupa toimi komppanian komentokeskuksena. Näiden rintamamiesten avulla hoituivat myös tilan heinä- ja sadonkorjuut.

Asemasodan aikana Heikki sai muutamia loimia. Vuonna 1943 rintamalla oli hiljaista, tyyntä myrskyn edellä. Heikki kertoi, että rintamalla arveltiin Suomen häviävän sodan. Hän ennakoiki, että kodista tulisi taas lähtö. Kodin arki jatkui sodasta huolimatta.

Vielä toukokuussa 1944 Anna hoiti yhdessä apuvoimien kanssa kaikki tilan peltojen muokkaus- ja kyl-

vötyöt. Evakuointiin valmistauduttiin. Anna pakasi vaatteita ja taloustavaroita raakalaudasta valmistettuihin puulaatikoihin.

Lähtö Karjalasta tapahtui 18. kesäkuuta 1944. Kaikkien oli lähdettävä. Oli kesäinen aamuyö, kello oli kaksi, kun uniset lapset herätettiin yön iltaan. Heidät nostettiin lähinaapurin kovapöyräisille hevoskärryille. Kesäisen yön aikana oli ennätettävä ensin kuuden toista kilometrin päähän asemalle. Kiire oli kova, että junalla päästäisiin mahdollisimman kauas vaaran alueilta ennen päivän sarastamista. Oli kyse tunteista.

Venäläisten suurhyökkäys oli alkanut yhdeksäntenä päivänä kesäkuuta. Pelkoa lisäsi tieto, että neuvostokoneet pommittivat myös evakkojuna. Matkalle lähtö oli haikaa, mutta myös äärimmäisen pelottavaa. Oli kyse elämästä ja kuolemasta.

Veturin perässä kulki 40 härkävaunua. Vaunut olivat ikkunattomia eläinten kuljetusvaunuja. Yhteen seläiseen vaunuun kiipesi koko kylän väki, 15 henkilöä. Jokaisella mukana sen verran tavaraa, mitä kantaa vaunun lattialla. Junakiskojen kolina kirsui varmasti korvissa. Annalla oli mukanaan 3 v 11 kk ja 2 v 9 kk ikäiset pikkutyöt ja vatsassaan syntymätön vauva. Anna oli raskaana kahdeksannella kuulla. Kun juna saatiin täyteen, lähti se pohjoiseen kohti Elisenvaaran risteysasemaa. Kun tämä evakkojuna pääsi Parikkalan Syvänooroon, tuli hälytys lähestyvistä ilmavaaroista. Vihollisen pommikoneita oli ilmassa.

Junamiehet pysäyttivät junan kalliioleikkaukseen. He yrittivät naamioida vaunua puiden oksilla. Matkustajat – äitejä, lapsia ja vanhuksia

– kiiruhtivat juoksujalkaan ulos umpinaisesta tavaravaunusta. Matkustajat juoksivat henkensä pitämiseksi piiloon lähimetsään.

Kädet painuivat ristiin. Anna pyysi taivaan isältä apua tiukassa paikassa. Neuvostojoukkojen pommiläivue lähestyi taivaalla. Onneksi se lensi ohi. Rukouksiin saatiin vastaus. Kyynel jos toinenkin varmasti vierähti matkaa jien silmäkulmiin. Siunausta oli mukana tuossa vaaran hetkessä. Kukaan ei tiedä, olivatko koneet pudottaneet pomminsa jo muualle vai olivatko ne menossa johonkin muuhun vielä kiinnostavampaan kohteeseen. Elämä jatkui.

Paikan vaarallisuus konkretisoitui vain kaksi päivää myöhemmin. Elisenvaaraa pommittettiin ja useat evakkojuna saivat osumia. Näissä junapommituksissa kuoli 140 kotinsa menettänyttä Karjalan evakkoa. Heidän matkansa sai uuden suunnan.

Raiteet ja tiet olivat täynnä evakkoita, eläimiä ja maatalouskoneita sekä puulaatikoihin pakattua koti-irtainta. Päämäärä oli tuntematonta. Kaikilla evakoilla ei ollut suopea vastaanotto. Mutta oli myös taloja, joissa evakoiden kova kohtalo herätti sääliä, sympatiaa ja sydämellistä auttamisen halua. Anna ja lapset vietiin Koskenpäälle, Riihijärven kansakoululle, ensimmäistien. Sieltä paikkakunnan isännät valitsivat hevoskyytiinsä itselleen sopivimmat. Valittavana olleminen oli rankka kokemus rasittavan matkan jälkeen. Raskaana oleva äiti pienten nälkäisten lasten kanssa ei varmasti ollut ykkössuosikki työvakea etsiville isännille.

Kun Riihijärven kammarrissa jo huokaistiin ja levähtiin, niin toisaalla jännittävät kokemukset vielä jatkuivat. Rahkajärven talojen lehmät vaelsivat 18.6.1944 alkaen ajajineen halki Karjalan kannaksen. Vaellus jatkui Puhkajärven kautta Pieksämäelle ja sieltä edelleen Keski-Suomeen, Koskenpäälle.

Sukulaisnuoret kuljettivat mukanaan Kannakselta Annalle ja Heikille elinkeinon, karjanhoidon. Vaellukset vaativat henkistä ja fyysistä voimaa. Lehmälauvoja ajajineen oli maanteillä tuhansia. Ne olivat matkalla Karjalan pientiloilta länteen. Aivan mittaamattomat määrät tunteja käyttivät karjalaisperheiden nuoret siihen, että elinkeino ja perheiden elanto säilyisi. Joskus viikkojen kuluttua lehmät ajajineen saapuivat uuteen kotiin.

Tiedonkulku oli heikkoa. Kirjeet kuljivat hitaasti – ne olivat matkalla viikkoja. Niillä joilla oli radio, kuuntelivat radiosta sodan yleiset kuulumiset. Radio ja lehdet tiedottivat

vain osan tapahtumista, jotta välttyttäisiin paniikilta. Toivoa oli niin kauan, kun seurakunnan pappi ei tullut käymään. Kaipaus ja huoli rakkaimmasta oli päällimmäisenä mielessä. Vastuu arjesta painoi.

Elokuussa syntyi terve poika. Kolmilapsinen perhe oli taas vailla kotia. Perheen evakkotaival jatkui. Siirtoväen asutuslautakunta määräsi perheen sijoituspaikaksi siis Oriveden. Uusi koti oli Haaviston kylässä Raulon tilan mummon mökissä.

Väli rauha solmittiin 19.9.1944. Heikki kotiutettiin rintama- ja sotilastehtävistä marraskuussa 1944. Elämä jatkui, vaikka mielessä varmasti oli hartaana toiveena kotiinpaluu Karjalaan. Mutta oli eletävä realiteettien mukaan. Sotavuosina totuttiin niin moniin luopumisiin. Henkinen ja fyysinen uudelleenrakennus verottivat toki voimia.

Evakkotaipaleen ensimmäinen joulukirkko koettiin Orivedellä vuoden 1944 jouluna. Tuosta joulukirkosta kolmi- ja nelivuotiaiden tyttöjen mieleen jäivät suuret kynttiläkruunut, seinien kynttilälamput ja isot lämmityskamiinat. Joulupukkikin vieraili mökissä jouluna 1944 ja 1945.

Vuonna 1945 annettiin maanhankintalaki, joka takasi siirtoväelle ja rintamamiehille oikeuden maan saantiin. Karjalaisille pyrittiin hankkimaan uusi kotitala mahdollisimman paljon alkuperäistä kotiseutua muistuttavalta alueelta. Valmistusta viljelysmaata ei kuitenkaan riittänyt kaikille.

Oli siinä länsisuomalaisilla tottumuksia karjalaisten puheliaisuuteen ja seurallisuuteen. Ja vastaavasti karjalaisilla oli tottumuksia länsisuomalaisten pidättyväisyyteen ja totisuuteen.

Taas valtion asutuslautakunta lähetti tiedon, että perheen oli muutettava lopulliseen sijoituskuntaansa, Suodenniemelle. Toukokuun alussa 1946 juna vei Nuortaman perheen tavaroineen ja eläimineen Vammalaan. Perhettä odotti suuren talon pieni kamari keskellä taloa. Oli siinä ihmetelemistä, kun viiden ihmisen vuoteet, keittiön pöytä ja tuolit sekä hella-kamina sijoitettiin 16 neliömetrin huoneeseen. Kesäiseen aikaan asuminen kamarissa sujui jotenkin. Talvi oli haastavaa aikaa.

Vieläkään ei lopullista kotia ollut löydetty. Asutuslautakunta tarjosi perheelle ostettavaksi pientä metsäistä maatila Suodenniemen Lahdenperästä. Heikki ja Anna kävivät katsomassa sitä. He miettivät asiaa ja päättivät, etteivät ota vastaan tarjottua kylmää tilaa. Tilalla ei ollut rakennuksia. Peltola olisi pitänyt raivata metsämaasta.

He päättivät hakea heidän perheelleen sopivaa maatilaa vapailta markkinoilta. Ajatuksena oli myös, että päästäisiin lasten koulunkäynnin kannalta parem-

Heikki lomalla 1943.

Kotipiiriä Rahkajärvellä 1943.

mille paikoille. Varmasti mielessä kajasti myös Karjalan kotiseutua muistuttava maisema. Molemmat olivat saaneet elää lapsuutensa ja nuoruutensa järven rannalla.

Perhe etsi kotia. Tampereen linja-autoaseman lähellä oli kiinteistönvälitystoimisto. Siellä esiteltiin juuri myyntiin tuotua lievästi rappeutumaan pääsyttää maatila Kangasalla. Heikki osti maatilan, vaikka itse paikkaa ei ollut vielä nähnyt. Kangasalle päästyään hän totesi, että rakennukset olivat asuttavassa kunnossa. Oma koti, Kangasalla, Leivin kylässä.

Heikki osti tilan syksyllä 1948. Annan ja Heikin perheen evakkotaival jatkosodan päättymisestä kesti neljä ja puoli vuotta. Ensimmäinen moneen vuoteen perhe sai asua omalla maatilalla. Vihdoin Nuortaman perhe sekä kotieläimet pääsivät kuorma-auton lavalla muuttamaan omaan kotiin Kangasalle Leivin kylään. Perhe saapui Välimaan tilalle itsenäisyyspäivän tietämillä 1948.

Uudesta kodista olivat lapsetkin riemuissaan. Ei haitannut, että ensimmäiset yönä nukuttiin siskonpedeillä

Johanna Kontio on 43-vuotias espoolainen talousjohtaja. Hän on kasvanut lapsuutensa ja nuoruutensa Kangasalla. Hänellä on vahvat karjalaiset juuret isän kautta molempien isovanhempien puolelta. Mummo on kotoisin Sakkolasta ja pappa Vpl. Pyhäjärveltä.

lä keittiön lattialla. Tyttöjen koulu oli Huutijärvellä. Sinne Heikki vei työt hevosrattailla ilmoittautumaan johtajaopettaja Aron kansliaan. Vanhempi meni kolmannelle ja nuorempi ensimmäiselle luokalle. Perheen nuorimmainen oli nelivuotias. Pian oli tyttöjen koulun kuusijuhla. Sinne pääsi koko perhe.

Joulu 1948 oli ensimmäinen perheen yhteinen joulu omassa kodissa. Joulu oli juhlaa myös lapsille. Naapurista oli ostettu omenia jouluksi. Omenat maisuivat – ja niitä oli paljon.

JOHANNA KONTIO
o.s. Nuortama

Evakkoäiti- muistomerkkihankkeen hyväksi konsertoitiin

Karjalan Liitto on käynnistänyt evakkoäitien, vahvojen karjalaisten naisten kunniaksi muistomerkkihankkeen.

Hankkeelle tarvitaan nyt kaikkien kansalaisten, etenkin karjalaisten vahva tuki. Tämä asia koskettaa jokaista karjalaisjuurista nyt todella läheltä. Keräysaika on lokakuun loppuun 2014 saakka. Sopiva patsaan pystytyspaikkaa ei vielä ole päätetty.

Keräystilin numero on OKOYFIHH,
FI84 5789 5420 0253 68.
Viite: 30009

Karjalaisseurojen Tampereen piiri järjesti 20.10.2013 konsertin evakkoäidin kunniaksi -patsashankkeen hyväksi. Tilaisuuteen oli saapunut parisataa kuulijaa. Yleisön joukossa oli kolme evakkoäitiä ja runsaasti evakkoäitien lapsia ja lastenlapsia.

Juhlaohjelman juonsi Tampereen Karjala-seuran puheenjohtaja Seija Ahomäki. Ohjelma aloitettiin Karjalaisten laululla. Piirin naistoimikunnan puheenjohtaja Anne Pärssinen käytti avauspuheenvuoron, jonka jälkeen jaettiin ansiomitalit Pirkkalan seurakunnan kanttori Pirkko Leponiemi-Pirhoselle kaksi kertaa toteutetun Karjalaisen kansan messun järjestelyistä ja Kangasalan Karjala-seuran puheenjohtaja

Liisa Teittiselle viime kesän Evakkovaelluksen organisoinnista.

Musiikista vastasivat Masi Luoma, Eki Jantunen, Karjalan Kaiku Markku Haaviston johdolla, Koiranen Kollekti-on sekä Kaarina Soronen kanteleineen.

Karjalaisseurojen jäsenistöä koottu esittäjätiimi kertoi hauskoja tapahtumia ja tunnelmia evakkojen sijoittumisesta uusille asuinsijoille. Eri murre tuotti ongelmia ja väärinkäsityksiltäkään ei välttytty.

Lausuntataiteilija Heli Lahti lausui metsäpirttiläisen Helena Eevan ja sakkolalaisen Aleksanteri Aavan runoja. Kyyneleet silmissä kuunneltiin Eki Jantusen esittämänä Veikko Lavin sanoittama Evakon laulu, joka kertoo evakkoäidin tarinan.

Kunnallisneuvos Irja Tuonen kertoi oman perheensä evakkokokemuksista, kun Lumivaarasta piti lähteä. Loppusanoissaan Tampereen ortodoksisen seurakunnan isä Heikki Honkamäki totesi: "Evakokous ei ole tehnyt kyyniseksi, vaan jalostunut elämäkokemukseksi".

Tilaisuuden lopuksi laulettiin yhteisesti Pirkkanmaan maakuntalaulu Kesäpäivä Kangasalla.

PIRJO KIIALA
Karjalan Kaiusta

Heli Lahti lausuu ja Kaarina Soronen soittaa.

Evakkoäiti-muistomerkkihankkeen tuotto käytetään lyhentämättömänä.

Keräystilin numero: OKOYFIHH,
FI84 5789 5420 0253 68. Viite: 30009

Keräyslupa: Karjalan Liitto ry
Keruu aika: 2.11.2012-31.10.2014

TILAA PYHÄJÄRVI-LEHTI

omaksi, tai ystävälle
ja sukulaiselle
JOULULAHJAKSI!

Soita p. 040 730 2622
tai tilaa s-postitse

Huom; uudelle tilaajalle
nyt marraskuun ja joulukuun
lehdet kaupan päälle

Entä tuleeko lehtesi oikeaan osoitteeseen?
Ilmoita uusi osoitteesi suoraan toimitukseen,
lehti ei käänny vain postiin ilmoittamalla!

Vpl. Pyhäjärvi-tuotteita lahjaksi ja omaan käyttöön

Hanki vaakunapaita, jota saatavana väreissä valkoinen, helmenharmaa ja musta. Edullisesti esim. lahjaksi ja asuksesi tuleville kotiseutumatoimikille, vaikka koko ryhmälle, juuristamme kertova Vpl. Pyhäjärven vaakunapaita. Aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua erittäin hyvälaatuista T-paitaa löytyy valkoisissa ja mustissa sekä V- että pyöreällä kaulaukolla, helmenharmaissa vain pyöreällä. Koot S, M, L, XL, XXL ja XXXL.
Koot S, M, L, XL hinta 15 e/kpl ja koot XXL ja XXXL 20 e/kpl.
Dokumenttielokuva
Muistojen järvi vuosilta 1939-44 Pyhäjärvellä, mukana liuskan seloste elokuvasta, DVD:n hinta 20 e/kpl.
Seuran 50-vuotishistoriikki (2007) tarjoushintaan 10 eur/kpl.
Postitettaessa lähetyksiin lisätään postituskulut, mutta myös tuotteiden noutamisesta Karjalatalolta voitte sopia.

Tilaukset Kaarina Pärssinen 040-519 3036,
e-mail kaarinaparsinen@gmail.com ja
Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433,
e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi.

VPL. PYHÄJÄRVI-SEURA RY.
Vpl. Pyhäjärvi-seuran kotisivut
Karjalan Liiton sivustoilta osoitteesta
www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarviseura

Tervehdi ystäviä, tuttuja ja
yhteistyökumppaneita
Pyhäjärvi-lehden välityksellä.

Joulutervehdykset Pyhäjärvi-lehteen

ma 9.12. mennessä, hinnat:

Yksityishenkilöt,
enintään kaksi riviä, 10 euroa.

Kehysilmoitus 2 x 50 mm, 20 euroa.

Kehysilmoitus 2 x 100 mm, 40 euroa.
Alv. 23 % sisältyy hintaan.

* Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
60-vuotishistoriikki. 136 sivua, runsaasti valokuvia ja muisteluja niin säätiön alkuajoilta kuin eri paikkakunnilla pidettyistä juhlista ja muista pyhäjärveläisten tapahtumista. Hinta 20 euroa + postikulut.

* Isännänviiri (suunnittelu Kaarle Viika) koko 45x400 cm. Hinta 75 euroa + postikulut

* Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari (suunnittelu Kaarle Viika) jälleen saatavana hinta 42 euroa + postikulut.

* Reino O. Kukko ja Kaarle Viika, Vpl. Pyhäjärvi v. 1989 ilmestynyt kuvateosta edelleen saatavissa. Runsaan kuvamateriaalin lisäksi kirjassa on laaja his-

toriaisuus entisestä kopititijästämme sekä murrenasanasto selityksi-neen. Hinta 25 euroa + postikulut.

Tilaukset:
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

TAPAHTUMAKALENTERI

Suvannon seudun sukututkimuspiiri kokoontuu lauantaina 23.11.2013 Karjalatalolla Käpylänkuja 1 Helsinki, Laatokka-salissa. Vetoryhmä kokoontuu kello 12.00. Kello 13.00-14.00 on varattu vapaaseen keskusteluun ja sukutietojen vaihtoon. Varsinainen kokous on kello 14.00-17.00. Kokouksen järjestelyvastuu on Vuoksen edustajilla. - Tervetuloa!

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvikerhon pikkujoulu vietetään joulutaterian merkeissä Ravintola Wanhassa Herrassa torstaina 5.12. Osoite Laaksokatu 17, Lahti. Aloitamme klo 14 perinteisin menoin. Joululauluja ja joulumuisteloita. Ilmoittautumiset 01.12. mennessä Raimo Musakalle p. 0505280426. Tervetuloa!

Tampereen Seudun Vpl. Pyhäjärvikerhon pikkujoulu vietetään torstaina 5.12.2013 klo 15 Ravintola Vaskitähdessä, Hatanpään puistokuja 22, Tampere. Hinta 25 euroa sisältää joulutaterian ja kahvit. Arpoja myytävänä. Varaa pikkupaketti pukinkonttiin. Ota ystäväsiin mukaan. Ilmoittautumiset Laila Innaselle puh. 040 504 9135 viimeistään 28.11. Tervetuloa!

Vpl Pyhäkylä-Seura pitää keväällä 2014 yleisen kokouksen. Järjestämme kokouksemme näyttelyn isien puhdetöistä rauhan- ja sodan aikana. Mikäli katkkoistanne löytyy töitä tai valokuvia puhdetöistä, toivoisimme teidän tuovan niitä näyttelyyn kokouksemme. Kokous on Kinnalan Koukulla la 26.4 2014. Ilmoitus vielä keväällä Pyhäjärvi-lehdessä, tietoa myös kotisivuiltamme. Asiasta voi tiedustella Mauri Hauhia puh. 040 0213369, sähköposti taubila@pp.inet.fi. Seija Jokinen puh. 040 8355820, sähköposti seija.jokinen@netti.fi.

Oletko joskus saanut stipendin Pyhäjärvi-Säätiöltä?

Pyhäjärvi-lehti kertoo mielellään vuosien saatossa stipendin saaneiden kuulumisia, joko opintojen keskeltä tai valmistumisen jälkeen.
Ota yhteyttä toimitukseen!

Mistä löydän hyvän lahjan?

Tässä vihje: Hanki kirjapari *Kaunisti Vpl Pyhäjärveä*, osat I ja II. Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4.
Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset: taubila@pp.inet.fi tai 044 564 1040
Noudettavissa myös johtokunnan jäseniltä ilman läh. kuluja.
Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi/kirjapuoti>

Seuraava Pyhäjärvi-lehti ilmestyy joulun alla.
Aineistot toimitukseen viimeistään
ma 9.12. mennessä, kiitos!

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

VPL.PYHÄJÄRVI-
SÄÄTIÖ

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasemantie 375
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:
Juhani Forsberg, Marja Härmä, Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala, Esko Pulakka, Markku Pärssinen ja Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Toimitus, päätoimittaja Rautasemantie, Lempäälä kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 30 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 24%

Tilaa uusia Pyhäjärvi-Säätiön adresseja

Adressit 10 euroa kappale + postituskulut.
Tilaukset: Juhani Forsberg
Ryytimaantie 19 A 8 00320 Helsinki,
puh. 050-511 2899 tai juhaniforsberg@gmail.com.

